

T.C.
BARTIN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ÖĞRETİMİ ANA BİLİM DALI
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR EĞİTİMİ BİLİM DALI

BEDEN EĞİTİMİ, MÜZİK VE GÖRSEL SANATLAR BRANŞLARINDA GÖREV
YAPAN ÖĞRETMENLERİN BOŞ ZAMAN ENGELLERİNİN İNCELENMESİ
(SİNCAN İLÇESİ ÖRNEĞİ)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN

Oğuzhan ÖZSOY

DANIŞMAN

Doç. Dr. Mutlu TÜRKMEN

BARTIN-2018

T.C.
BARTIN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ÖĞRETİMİ ANA BİLİM DALI
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR EĞİTİMİ BİLİM DALI

**BEDEN EĞİTİMİ, MÜZİK VE GÖRSEL SANATLAR BRANŞLARINDA GÖREV
YAPAN ÖĞRETMENLERİN BOŞ ZAMAN ENGELLERİNİN İNCELENMESİ
(SINCAN İLÇESİ ÖRNEĞİ)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN
Oğuzhan ÖZSOY

DANIŞMAN
Doç. Dr. Mutlu TÜRKMEN

BARTIN-2018

KABUL VE ONAY

Oğuzhan ÖZSOY tarafından hazırlanan “**Beden Eğitimi, Müzik ve Görsel Sanatlar Branşlarında Görev Yapan Öğretmenlerin Boş Zaman Engellerinin İncelenmesi (Sincan İlçesi Örneği)**” başlıklı bu çalışma, **24/12/2018** tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda **oy birliği/oy çokluğu ile** başarılı bulunarak jürimiz tarafından **Yüksek Lisans Tezi** olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Doç. Dr. Mutlu TÜRKMEN

Üye : Dr. Öğr. Üyesi. Ahmet Naci DİLEK

Üye : Dr. Öğr. Üyesi. Ersan TOLUKAN

Bu tezin kabulü Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulunun .../.../... tarih ve sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Prof. Dr. Nuriye SEMERCİ
Enstitü Müdürü

BEYANNAME

Bartın Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü tez yazım kılavuzuna Doç. Dr. Mutlu TÜRKMEN'in danışmanlığında hazırlamış olduğum "Beden Eğitimi, Müzik, Görsel Sanatlar Branşlarında Görev Yapan Öğretmenlerin Boş Zaman Engellerinin İncelenmesi (Sincan İlçesi Örneği)" adlı yüksek lisans tezimin bilimsel etik değerlere ve kurallara uygun, özgün bir çalışma olduğunu, aksinin tespit edilmesi halinde her türlü yasal yaptırımını kabul edeceğimi beyan ederim.

24/ 12/ 2018

Oğuzhan ÖZSOY

ÖNSÖZ

Ankara ili Sincan ilçesindeki beden eğitimi, müzik ve görsel sanatlar branşlarında görev yapan öğretmenlerin spora katılımlarında boş zaman engellerinin belirlenmesi amacıyla yapılan bu çalışmada danışmanım Doç. Dr. Mutlu TÜRKMEN'e, her konuda ve her aşamada destek olarak yardımını esirgemediği için çok teşekkür ederim.

Tez sürecinde büyük katkısı olan Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Dr.Öğretim Üyesi Ersan TOLUKAN'a, Bartın Üniversitesi Öğretim Görevlisi Ferhat GÜDER'e, tez çalışmam sürecinde bana verdikleri destekten dolayı çok teşekkür ederim.

Son olarak tüm eğitim ve öğrenim hayatım boyunca maddi, manevi desteklerini esirgemeyen değerli aileme sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Oğuzhan ÖZSOY

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

Sincan İlçesinde Beden Eğitimi, Müzik ve Görsel Sanatlar Branşlarında Görev Yapan Öğretmenlerin Boş Zaman Engellerinin İncelenmesi (Sincan İlçesi Örneği)

Oğuzhan ÖZSOY

Bartın Üniversitesi

Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Beden Eğitimi ve Spor Öğretimi Anabilim Dalı

Beden Eğitimi ve Spor Eğitimi Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Mutlu TÜRKMEN Bartın-2018, Sayfa: XI + 56

Bu araştırma, ortaokul ve lise kademesinde görev yapan öğretmenlerin rekreasyonel aktivitelere katılımını engelleyen boş zaman engellerinin tespit edilmesi ve bu engellerin çeşitli demografik özelliklere bağlı olarak değişiklik gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Tarama modelinde yapılan araştırmanın evrenini Ankara ili Sincan ilçesinde yer alan ortaokul ve lise kademesinde çalışan 85 müzik, 191 beden eğitimi ve 94 görsel sanatlar öğretmenleri olmak üzere toplamda 370 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise beden eğitimi branşından 114, müzik branşından 61 ve görsel sanatlar branşından 63 öğretmen olmak üzere toplam 238 gönüllü katılımcı öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplamak için Alexandris ve Carroll (1997) tarafından hazırlanan “Leisure Constraints Questionnaire” ölçeğin, Karaküçük ve Gürbüz (2007) tarafından Türkçeleştirilmiş ve daha sonra Gürbüz ve ark (2012) doğrulayıcı faktör analizi ile faktör yapısı tekrardan test edilen “Boş Zaman Engelleri Ölçeği-18” kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarının değerlendirilmesinde, istatistikî yöntem olarak frekans dağılımları, T-Testi ve One-Way ANOVA (Tek Yönlü Varyans) analizleri kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen sonuçlar incelendiğinde, beden eğitimi öğretmenleriyle, görsel sanatlar ve müzik öğretmenleri arasında belirtilen alt faktörlerde anlamlı farklılıklar bulunmuş ve bu farklılıkların daha çok tesis ve zaman alt boyutlarından kaynaklandığı görülmektedir. Bu farklılıkların oluşmasında ise cinsiyet, refah düzeyi, medeni durum ve spor yapma durumlarının belirleyici olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Boş zaman engelleri, Rekreasyon

ABSTRACT

Master's Thesis

**Examination of Spare Time Obstacles in the Participation of Teachers in the
Branches of Physical Education, Music, Visual arts in Sincan province Example of
Sincan District**

Oğuzhan ÖZSOY

Bartın University

Institute of Educational Sciences

Department of Physical Education and Sports Teaching

Department of Science Physical Education and Sports Teaching

Thesis Advisor: Assoc. Prof. Dr. Mutlu TÜRKMEN

Bartın-2018, XI + 56

This research was conducted to determine the obstacles that interfere with secondary and high school teachers' attendance of recreational activities and see if these obstacles show alteration according to various demographical specifications. Survey study includes 85 music instructors, 191 physical education instructors and 94 visual arts instructors and in total of 340 teachers. Research sample includes 114 physical education, 61 music and 63 visual arts teachers in total of 238 volunteers. "Leisure Constraints Questionnaire" scale Alexandris and Carroll (1997) which was translated to Turkish by Karaküçük and Gürbüz (2007) and later retested by Gürbüz and Ark (2012) through factor structure and confirmatory factor analyze "Boş Zaman Engelleri Ölçeği-18" (Spare Time Obstacles Scale-18) was used as a data collection tool. Frequency distribution, T-Test and OneWay ANOVA analysis were used as statistical methods in the assessments of research outcomes. When the research results were examined, significant differences were found between P.E ,and Visual Arts, Music teachers in designated sub-factors and the reasons of these significant differences were resulted mostly from "facility and time" sub-dimensions. Gender, level of welfare, marital status and doing exercise were found as determinative in the emergence of the significant differences.

Keywords: Spare time obstacles, Recreation

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	II
BEYANNAME.....	III
ÖNSÖZ.....	IV
ÖZET	V
ABSTRACT	VI
İÇİNDEKİLER.....	VII
TABLolar LİSTESİ	IX
BÖLÜM I: GİRİŞ.....	1
BÖLÜM II: LİTERATÜRLE İLGİLİ ÇALIŞMALAR.....	3
2.1. Zaman Kavramı	3
2.1.1. Zamanın kullanımı	4
2.1.2 Zaman yönetimi	5
2.2 Boş Zaman Kavramı	6
2.2.1. Boş zamanın temel fonksiyonları.....	8
2.3. Rekreasyon Kavramı.....	9
2.3.1. Rekreasyon sınıflandırılması.....	10
2.3.2 Rekreasyonun özellikleri.....	10
2.3.3. Rekreasyon ihtiyacı.....	12
2.3.4. Rekreasyon ihtiyaçlarının sebepleri	12
2.4. Boş Zaman Değerlendirme Yönelimine Etki Eden Faktörler.....	14
2.5. Rekreasyonel Faaliyetlere Katılıma Etki Eden Faktörler	14
2.6. Rekreasyona Katılımın Önündeki Engeller	15
BÖLÜM III: YÖNTEM	18
3.1. Araştırmanın Modeli.....	18
3.2. Evren ve Örneklem	18
3.3 Veri Toplama Araçları	19
3.4. Verilerin Analizi	21

BÖLÜM IV: BULGULAR.....	23
4.1. Öğretmenlerin Rekreatyonel Aktivitelere Katılımını Engelleyen Boş Zaman Engelleri Önem Düzeyleri Nedir?.....	23
4.2. Öğretmenlerin Cinsiyetlerine Göre Rekreatyonel Aktivitelere Katılımını Engelleyen Boş Zaman Engelleri Önem Düzeyleri Arasında Anlamlı Farklılık Var Mıdır?	24
4.3. Öğretmenlerin Yaşlarına Göre Rekreatyonel Aktivitelere Katılımını Engelleyen Boş Zaman Engelleri Önem Düzeyleri Arasında Anlamlı Farklılık Var Mıdır? ..	25
4.4. Öğretmenlerin Branşlarına Göre Rekreatyonel Aktivitelere Katılımını Engelleyen Boş Zaman Engelleri Önem Düzeyleri Arasında Anlamlı Farklılık Var Mıdır? ..	26
4.5. Öğretmenlerin Refah Düzeylerine Göre Rekreatyonel Aktivitelere Katılımını Engelleyen Boş Zaman Engelleri Önem Düzeyleri Arasında Anlamlı Farklılık Var Mıdır?	28
4.6. Öğretmenlerin Medeni Durumlarına Göre Rekreatyonel Aktivitelere Katılımını Engelleyen Boş Zaman Engelleri Önem Düzeyleri Arasında Anlamlı Farklılık Var Mıdır?	29
4.7. Öğretmenlerin Spor Yapma Durumlarına Göre Rekreatyonel Aktivitelere Katılımını Engelleyen Boş Zaman Engelleri Önem Düzeyleri Arasında Anlamlı Farklılık Var Mıdır?	31
BÖLÜM V: TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER.....	33
5.1. Tartışma	33
5.2. Sonuç	43
5.3. Öneriler	44
KAYNAKÇA	46
EKLER	53

TABLolar LİSTESİ

Tablo No	Sayfa No
2.1. Rekreasyonun Sınıflandırılması.....	10
3.1. Öğretmenlerin Demografik Özelliklerine İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları.....	19
3.2. Boş Zaman Engelleri Ölçeği Cronbach Alpha Güvenirlik Analizi Sonuçları	20
3.3. Öğretmenlerin Ölçeğin Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların Normalliğine İlişkin Çarpıklık ve Basıklık Değerleri	22
4.1. Öğretmenlerin Boş Zaman Engelleri Ölçeğinin Alt Boyutlarına İlişkin Önem Düzeylerine Ait Betimsel İstatistik Sonuçları.....	23
4.2. Öğretmenlerin Cinsiyetlerine Göre Boş Zaman Engelleri Ölçeğinin Alt Boyutlarına İlişkin Önem Düzeyleri Arasındaki Anlamlı Farklılığa İlişkin Independent-Samples (Bağımsız Örneklem) T-Testi Sonuçları	24
4.3. Öğretmenlerin Yaşlarına Göre Boş Zaman Engelleri Ölçeğinin Alt Boyutlarına İlişkin Önem Düzeyleri Arasındaki Anlamlı Farklılığa İlişkin One-Way ANOVA (Tek Yönlü Varyans Analizi) Sonuçları	25
4.4. Öğretmenlerin Branşlarına Göre Boş Zaman Engelleri Ölçeğinin Alt Boyutlarına İlişkin Önem Düzeyleri Arasındaki Anlamlı Farklılığa İlişkin One-Way ANOVA (Tek Yönlü Varyans Analizi) Sonuçları	26
4.5. Öğretmenlerin Refah Düzeylerine Göre Boş Zaman Engelleri Ölçeğinin Alt Boyutlarına İlişkin Önem Düzeyleri Arasındaki Anlamlı Farklılığa İlişkin One-Way ANOVA (Tek Yönlü Varyans Analizi) Sonuçları	28
4.6. Öğretmenlerin Medeni Durumlarına Göre Boş Zaman Engelleri Ölçeğinin Alt Boyutlarına İlişkin Önem Düzeyleri Arasındaki Anlamlı Farklılığa İlişkin Independent-Samples (Bağımsız Örneklem) T-Testi Sonuçları	29
4.7. Öğretmenlerin Spor Yapma Durumlarına Göre Boş Zaman Engelleri Ölçeğinin Alt Boyutlarına İlişkin Önem Düzeyleri Arasındaki Anlamlı Farklılığa İlişkin One-Way ANOVA (Tek Yönlü Varyans Analizi) Sonuçları	31

EKLER LİSTESİ

EK No	Sayfa No
1. Kişisel Bilgi Formu	55

BÖLÜM I

GİRİŞ

Zaman, insanın var oluşumunda ve hayatını devam ettirmesinde gerekli olan bir kavramdır. “Bir eylemin bir oluşum içinde bulunduğu, bulunacağı veya bulunmakta olduğu zaman; zamanın belirli bir bölümü; belirli olan an; herhangi bir işe ayrılmış yada bir iş için alışkanlık haline getirilmiş saatler, zaman; dönem, devir; hadiselerin oluş ve akış sırasını tespit eden, düzenli, dönemselsel olan gök bilimi olaylarını birim olarak kullanan sanal bir kavram” olarak açıklayabiliriz (TDK, 2011).

Sanayi devrimiyle birlikte teknoloji alanındaki gelişmeler, ev içi aletlerin makineleşmesi, ulaşımdaki kolaylık ve çalışma sürelerinin kısalması gibi birçok etken, insanların daha fazla boş vakte sahip olmasına olanak sağlamıştır. Bununla beraber bu gelişmeler boş vakitlere olan alakanın çoğalmasına, boş vakit aktivitelerinin çoğalmasına ve bu aktivitelere ayrılan zamanın da artmasına sebep olmuştur. Yaşamların farklılaştığı ve yeni özellikler kazandığı güncel hayatta ki değişimin sonucunda yeni sorunlar meydana gelmektedir. Ortaya çıkan problemlerin bir diğeri de boş vakitlerin çoğalması ve boş vakitlerin nasıl kullanılacağıdır (Fişek, 1998).

Bilim ve teknolojideki gelişmeler (otomobil, uçak gibi ulaşım araçlarının icadı ve geliştirilmesi) insanların boş zaman kullanımını pozitif etkilemiş ve bununla beraber, uzak mesafede bulunan spor merkezlerine, sahillere, kamp alanlarına ve tatil yörelerine ulaşımı daha kolay hâle getirmiştir. Bununla birlikte tarımda makineleşmenin ilerlemesi, ev içinde kullanılan aletlerin makineleşmesi ve çalışma sürelerinin kısalması gibi birçok gelişme, insanların daha çok boş zamana sahip olmasına olanak sağlamıştır (Güler, 2017).

Yukarıda da belirtildiği gibi sanayileşme ve teknoloji, bireylerin hayat standartlarının daha iyi ve uzun olmasında önemli derecede etkilemiştir. Sanayileşme sürecinin doğal bir sonucu olarak ortaya çıkan boş zamanın daha fazla çoğalması, içinde bulunulan zaman diliminde toplumdaki insanların elde ettikleri boş zamanı aktif aynı zamanda olumlu olarak kullanmayı da gerekli hâle getirmiştir. Dünyadaki nüfusunun büyük çoğunluğu kentlerde yaşadığı (% 69,2) varsayıldığında, böyle bir ortamda yaşamını devam ettiren insanların iş ve günlük hayatın oluşturduğu bazı streslerle ya da hayatın giderek durağan bir duruma gelmesiyle birlikte oluşan bu durumda kabul görmüş ve hayatı tehlikeye atan bazı bedensel ve ruhsal sıkıntılarla üstesinden gelmesi lazımdır (Wirth, 2002).

Bu bedensel ve ruhsal etkileri azaltmak amacı ile yapılan araştırmalar içerisinde fiziksel etkinliklere bağlı rekreasyon etkinliklerine katılanlarda pozitif değişiklikler gözlenmiştir. Tekin ve ark., göre “Bedensel aktivite ve rekreasyonda bulunmak ruhsal sağlık, aile ve sosyal ilişkileri, toplumsal ilerleme vb konularda yararlar sağlayabilir. Aerobik egzersiz bireyin psikolojik durumunu düzeltir, kontrol ve özgürlük hissi verir, depresyonu hafifletir, benlik algısını, girişkenlik ve özsaygıyı arttırır” (Tekin ve ark., 2006). Bu kazanımlar insanların iş ve sosyal yaşantılarına da yayılarak toplumsal gelişimlerini arttırmaya yararı olur. Toplumsal gelişim düzeyinin fazla olması iletişim becerilerini de fazlalaştırarak toplumdaki suç oranlarının azalmasında ekonomik durumların iyileşmesine kadar katkı sağlayabilir.

Yukarıdaki çalışmanın bir benzeri olan başka bir çalışmada Gözaydın ve ark., “Spor faaliyetlerine katılım sonucunda sosyal gelişimin belirlenmesi ile” ilgili yaptığı çalışmada; ergenlerde etkinlik öncesi ve etkinlik sonrası davranışlarda farklılıklar ortaya çıkmıştır. Dans, tenis ve yüzme faaliyetlerine katılan ergenlerden davranış farklılığı gözlenmiştir. Bu davranışlar içerisinde kazanılması beklenen hareketler; kişinin kendi hakkını koruma, diğer bireylere saygı, iş birliği ve paylaşma, kurallara uyma, iyinin ve kötünün, ayırımında bulunarak doğru olanı benimseme ve uyum sağlama, içinde bulunduğu ekibin çıkarlarını koruma aynı zamanda toplumsal gelenekleri ve görenekleri öğrenmek şeklinde ortaya çıkmıştır. Spor etkinlikleri, eğitimden önce bireyleri sosyalleştirerek ve onlara bilgi beceri kazandırarak bireyleri gelecek hayata hazırlık egzersizleri şeklinde yorumlanabilir” (Gözaydın ve ark., 2006).

Beden eğitimi ve spor dersi içeriğinde sosyal yaşam dersi kazanımlarının kazandırılmaya çalışıldığını düşünecek olursak, beden eğitimi ve spor dersine giren eğitimcilerin pozitif tutumlar benimsemeleri gerekmektedir. evre eğitimi kapsamında eğiticiler olması gerekli yeterlilikler, eğitici tarafından eğitim sresinde kazanılmış olacağı gibi eğitimlerinin bitiminde mesleki görevlerini yaparken hayatlarını sürdürmek amacıyla ev, okul ve iş yerlerinde yapmaları zorunlu olan etkinliklere ayırdıkları süre haricinde kalan, kişisel beğeniler ve kişisel tercihler doğrultusunda yapılan faaliyetlere ayrılan süre olarak nitelendirilen, boş zamanlarda çevreye yönelik ilgiye ve tutuma sahip olmalarında etki edebilecek çevresel faaliyetlere katılarak da kazanabilir (Mansuroğlu, 2002; olakoğlu, 2005; Güngörmüş, 2006; Kandaz Gelen, 2007).

BÖLÜM II

LİTERATÜRLE İLGİLİ ÇALIŞMALAR

2.1. Zaman Kavramı

Herkesin yakından tanıdığı fakat tanımlamakta zorluk çektiği bir kavram olan zamanın günümüzde birçok tanımı bulunmaktadır. Günlük kullanılan kavramlar içinde anlaşılması en zor, tanımlanması en güç olan kavramlardan birisi zamandır. Zamanın somut olmaması, yani herhangi bir nesne gibi eninin, boyunun ve derinliğinin olmaması zamanın tanımlanmasında bir zorluk olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu nedenle açık, anlaşılır ve kesin bir tanımı yoktur (Kıral, 2007).

Zaman kavramı ile alakalı birden fazla tanım vardır ve bu tanımlardan bazıları şu şekildedir:

Zaman; tüm varlıkların nefes alan ve almayan her şeyin, yaşam ölçüsü olan, tasarrufta bulunulmayan, ödünç alınamayan yalnızca kullanılan ve yok edilen, telafi edilemeyen, cisimlerin uzaydaki devinimlerine göre ölçme değerlendirmede bulunulabilen ayrıca parçalanabilen bir olgudur (Eren, 1993).

Başka bir tanımda Tezcan (1982) zamanı şöyle açıklar, “Kişinin yaşamının kısa veya uzun süreli tekrarlanması olanaksız başlangıcı ve bitişi belirli zaman birimi olan saat ile ölçülen bir kavramdır.”

Yabancı kaynaklarda “leisure” olarak tanımlanan kavram boş vakittir. leisure kelimesinin etimolojisini araştırarak ifade etmek daha sağlıklıdır. Leisure, latince “Licere” kelimesinden türemiştir. İşte çalışmak insanlar için her zaman bir ödül değildir ve insanların kendi yeteneğinin farkına varmasına olanak sağlamaz. Buna karşın boş zaman bireye özgür olma ve kontrol hissi verir ve bireyin bu boşluğu doldurmasına yarar sağlar (Sabancı, 2016).

Günümüzde ilerlememiş veya ilerlemeye açık ülke insanların, galip gelmeyi ve başarıya ulaşmayı, az çalışmayla birlikte, sihir, şans gibi etkenlerle açıkladıkları görülmüştür. İlerlemiş ülke bireyleri başarının ve hedefe varmanın, bireyin kişisel çabasının ve emeğinin karşılığı olduğuna inanır. Bundan dolayı varlığının gereğince hak ettiklerini düzene sokmak, iş, sosyal yaşantı, eğlenme ve istirahat sürelerini belirli bir düzene koymak için zamana gereksinim duyar. Gelişmemiş ülke insanlarında bu çabalar

yerine orda burada, kiraathaneler ve buna benzer mekânlarda vakit geçirmenin keyfini çıkarmak için zamana ihtiyacı duyulur (Ağduman, 2014).

İnsanların zaman ile ilgili karşılaştıkları problemler, insanların zamanı ne şekilde yönetecekleri ile ilgilidir (Kaba, 2009). Zaman kullanımı, gelişen teknoloji ve iş hayatının getirdiği mesuliyetin günümüzde evlere kadar taşınması, insanların kendilerini yenilemek için yaptıkları rekreasyon etkinliklerinin çeşitlenmesiyle ilişkili olarak önem kazanmıştır (Demirtaş ve Özer, 2007). Bundan dolayı zamanın etkili ve verimli bir şekilde kullanılması için günümüzde birçok araştırma yapılmaktadır.

2.1.1. Zamanın kullanımı

Gelişmiş ülkelerin zaman yönetimi konusunda bilinçlenmiş ülkeler olduğunu düşüncesini öne sürmek fazlasıyla mümkündür. Bu vaziyet, gelişmiş ve gelişmemiş ülkeler arasındaki ayrımın ortaya konulmasında oldukça etkili bir hâle gelmektedir. Zamanın düzgün değerlendirilmesi, bireyin kendisine, iş hayatına sosyal yaşamına, istirahat ve eğlenmesine, biyolojik ve bedensel gereksinimlerinin giderilmesine ayırdığı vakit arasındaki uyumu iyi ayarlayabilmesi bağlıdır (Köktaş, 2010).

Zamanı etkili ve verimli kullanma eğitimin konusudur. Bundan ötürü de ailenin ve okulun üzerinde olan bir mecburiyettir. Zamanın verimsiz kullanmaktan dolayı ortaya çıkan rahatsızlıklar, bireye ve tüm topluma tesir etmektedir. Zamanı doğru değerlendirebilmek, insanın şahsına, iş ve sosyal hayatına, istirahatına, biyolojik ve bedensel gereksinimlerinin giderilmesine ayırdığı vakit dilimi arasındaki uyumu iyi kurabilmesinin bir şartıdır.

Zamanı doğru değerlendirmek için, öncelikli olarak bireyin kendisini iyi bilmesi lazımdır. Başka bir ifadeyle ne yapması gerektiğini, ideallerinin ve amaçlarının neler olduğunu ve bu amaçların hayat ve iş açısından özelliklerinin neler olabileceğini iyi idrak edilmelidir. Ne yapılabileceğinin sınırları doğru belirlenmelidir. Kısaca, insanlar zamanı düzgün programlamak ve değerlendirmek zorundadır. Çünkü

- 1) Zaman artırımı sağlanamayan
- 2) Veresiye alınıp verilemeyen
- 3) Parayla alınamayan, fazlalaştırılamayan
- 4) Toplanamayan ve stoklanamayan,

5) Yalnızca kullanılan ve kaybedilen: diğer taraftan zaman ve mal kazanmak, ilim tahsil etmek ve sıhhat elde etmek amacıyla bir hammadde özelliği taşımaktadır (Kaya, 2011).

Zaman ile alakalı kurulmuş cümleler zamanın insanlar açısından ne kadar mühim olduğunu göstermektedir (Akyüz, 2015). Bundan dolayı, bireylerin zamanı nasıl etkili ve verimli biçimde kullanması gerektiği hakkında bilinçlenmeli ve iş hayatı dışındaki yaşamında zamanı yönetme hususunda programlı ve düzenli bir şekilde hayatına yön vermesi kaçınılmaz hâle gelmektedir.

2.1.2 Zaman yönetimi

Kişiler arasında öznel olarak algılanan zaman kavramının yönetimi için birden fazla tanımlamalarda bulunmak mümkündür. Konuyla ilgilenenler şahsı açısından ifade ettiği anlamla tanımlama yönelimindedir. Zaman planlamasında önemli olan, zaman kavramının tanımlanması değil, var olan zamanda neyin gerçekleştirilebileceğinin planlamasıdır (Erdem ve Kaya, 1998). Vakit planlanması, vaktin, hedefleri, yükümlülükleri, keyifleri ve toplumsal hayatın kapsadığı aktiviteleri aynı anda ilerletebilecek şekilde programlanması demektir (Özgen, 2002).

Vaktin idare edilmesi, idealleri, hedefleri başarmada mühim bir araç olarak görülen zamanı faydalı değerlendirme durumudur. Çağımızda vakit kullanımı veya vakit yönetimi bireyler yönünden oldukça mühim meseledir. Zaman yönetiminin önemi sadece zamanın kontrol edilmesi anlamını ifade etmez, ama zamanın planlanması kişilerin yaşamının önemini çoğaltan en mühim faktörlerdendir (Alay, 2000). Vakit yönetiminde önem arz eden bir diğer kısım da kişinin enerji seviyesi ile aktivitelere koordinasyonun bulunmasıdır. Bu koordinasyona önem vermek kişinin zaman yönetiminde bir takım negatifliklerle karşı karşıya gelmesini engeller yarar sağlar (Balcı, 1990). Kişiler, vakit yönetimini pozitif ve düzgün bir biçimde gerçekleştirebilirse şahsi ve iş yaşamında belirli nizamda bulduklarını anlarlar. Böylece kişilerin mutlu olma seviyesi artar ve hayata karşı olumlu tutumlar geliştirirler.

Vakit yönetimi, bireyin kişisel ve iş yaşamında hedeflerine verimli ve faydalı bir biçimde varabilmesi açısından kontrol etme, düzeni sağlama ve planlama gibi yönetim işlevlerini şahsi aktivitelerine uyarlamasıdır. Vakit, bireylerin fazla emek harcayarak çoğaltabilecekleri kaynak değildir. Zaman yönetiminin hedefi zaten kısıtlı olan vakti çoğaltmak değil, kısıtlı zamanda gerçekleştirilen etkinliklerin niteliklerini çoğaltmaktır.

Zaman yönetimi, bireyin kişisel ve iş yaşamında hedeflerini faydalı biçimde gerçekleştirmesi ulaşabilmesi amacıyla kontrol etme, planlama gibi yönetim işlevlerini şahsi etkinliklerine entegre etmesidir (Erdem, 1999).

Farklı literatürlerde bulunan ortak tanımlamalara göre tanımlamak istersek zaman yönetimi kişinin şahsını ve hayatını idare etmesiyle aynı anlamlara gelmektedir. Doğru harcanmayan zaman yaşamın boş yere gitmesine neden olmaktadır. Zamanı düzgün yönetebilmek yaşamında tertipli olmayı getirir. Belki de bireylere eşit şekilde verilmiş yegâne kaynak olan zaman, doğru değerlendirilmiyorsa bireylerin sıkıntılı, görünmeleri ve yaşamdan haz elde edememeleri gibi sonuçlara neden olacaktır (Özer, Gelen ve Öcal, 2009).

İstatistiklikler açısından genelde harcanan zamanın %60'ı kontrol altında tutulabilmektedir. Bu yüzde daha üstlere çıkabilirse zaman daha faydalı kullanılmış olur. Başarılı zaman planlaması için gerçekte mühim olan iş mekânı değildir. Şahsın zihinsel açıdan hazır bulunmasıdır. Bu konuda kişide; kazanma isteği, mücadele edebilme arzusu, gerekli hazırbulunuşluk ve devamlı uygulama özellikleri var olmalıdır (Hacıoğlu, Gökdeniz ve Dinç, 2003).

Zamanı düzgün kullanmak stresi düşürür ve başarıyı yükseltir. Zamanı verimli kullanmak zaman yönetimi stratejileriyle olanaklıdır. Bu stratejiler aşağıda verilen maddeleri içerir (Balcı, 1990);

- Hedeflerin ve ideallerin saptanması, uzun ve kısa vadeli işlerle alakalı olacak şekilde amaçların geliştirilmesi ve bu amaçların önem sırasının düzenlenmesi,
- Bu ideallere varıldığını gösteren ölçütlerin ve standartların geliştirilmesi,
- Bu hedeflere ulaşılması konusunda bireyin, kendi kuvvetli taraflarını ve hedefini gerçekleştirilmesine neden olan şahsi zayıflıklarını geliştirilmesine yönelik yöntem ve tekniklerin belirlenmesi,
- Amaçlara ulaşma konusunda destek veren olmazsa olmaz adımların hayata geçirilmesi, ana hedeflerin ufak parçalara ayrılması, daha makul hedeflerin geliştirilmesi, planlanması,

2.2 Boş Zaman Kavramı

Bireyler iş dışındaki boş zamanlarında istirahat etmekten, ailesi, eşi, dostu ile güzel zaman geçirebileceği aktivitelerle uğraşmaktan keyif almaktadırlar. Bundan dolayı iş

haricinde harcanan zaman, bireyler açısından mühim bir önem arz etmektedir (Şahin, Akten ve Erol, 2009).

Boş zaman kelimesi, sanayi devriminden sonra makineleşmenin hızlanması ve bunun sonucunda fabrikalarda çalışan insanların daha çok boş vakit bulmaları sonucunda ortaya çıkmıştır (Karaküçük, 1997). İnsanların gereksinimlerini gidermesinin önemli olduğu kadar bireyin kendisine boş zaman ayırması ve bunu en doğru biçimde değerlendirmesi de oldukça önem arz etmektedir (Gülbahçe, 1996).

Boş zaman; kişinin şahsi arzuları ile tercih ettiği kendisi ve diğer bireyler için tüm zorlukla seçtiği aktivitelerle uğraştığı zaman olarak da tanımlanmaktadır. Kişinin hürce kullanabildiği zaman dilimidir (Tezcan, 1993).

Boş zaman insanların istedikleri gibi kullandığı, hayatın ve mecburi sorumluluklarının olduğu bütün görevlerini tamamladıktan sonrada, arta kalan zamanın adıdır. Buna göre, kişinin yapmayı istediği ve istemediği şeylerin özgür bir şekilde tercih edebildiği ancak yaptığı işte sorumluluğu da üstlenebileceği hareketleri ortaya koyması gerektiğini anlatan süredir. Bununla birlikte kişinin kendisinin tercih ettiği bir aktiviteyle oyalandığı zaman olarak, kişinin kesin bağımsız ve hür olduğu çalışma yaşamının haricinde arta kalan zaman olarak tanımlamıştır (Shinn, 2004). Demokratikleşmiş toplumlarda kişinin boş zamanı onunda aslında bir farklılıktır. Boş zaman doğru kullanırsa kişinin, tutum ve istek ve davranışlarında istenilen değişiklikleri yaratmak olağandır. Serbest zaman bu yönüyle şahsi ve toplumsal açıdan önemli bir faktör olmuştur. Kültürel değerlerin düzgün oluşması, yurttaşların güzel eğitilmesi, verimli bir eğitim olgusunun oluşması, serbest zamanı verimli kullanabilmekle paraleldir (Tekin ve Tekin, 2006).

Boş zaman, bireyin değişik aktiviteler yaptığı an olarak da bilinir. Aynı zamanda boş zaman bireyin tümüyle boş kalacağı bir süre zarfı değildir. Boş zaman denildiği zaman sanki hiç aktivitede bulunulmayan zaman anlaşılmaktadır. Hâlbuki boş zamanların doğru bir şekilde değerlendirilmesi denilince dolu dolu değerlendirilen bir vakitten bahsedilmiştir. Serbest zamanı tanımlayacak olursak birden fazla yazarın tanımlarından yararlanılabilir. Milletlerarasının serbest zamanı araştırma topluluğu da şu şekilde tanımlamada bulunmuştur; Serbest zamanın etkinliği, kişinin iş hayatı ve toplumsal sorumlulukları haricinde kalan şahsi istekleriyle yaptıkları dinlenme, değişik aktivitelerde bulunma eylemleridir (Özmaden, 1997).

“Dünya Boş Zaman ve Rekreasyon Birliğinin” ifade ettiği tanıma bakacak olursak; güzel hisler veren, memnuniyet içeren ve bireyi hoşnut eden eğlencelere öncülük eden faydalarıyla birey yaşamının gizil yönlü bölgesidir (Özdemir ve ark., 2006).

Serbest zaman, kısıtlamalar ya da zamana bağlı olmadan kişinin istediklerini yapabileceği özgürlüğüdür. Farklı bir tanımlamaya göre boş zaman, iş yaşamından arta kalan, hürce, istekli olarak fayda elde etmek amacıyla seçtiğimiz etkinlikler ile değerlendirebileceğimiz zaman şeklinde tanımlanabilir (Tekin, 2003).

2.2.1. Boş zamanın temel fonksiyonları

Serbest zamanın üç ana işlevinden bahsedilmektedir. 3 D olarak tanımlanan bu fonksiyonlar; dinlenme, eğlenme ve kendini geliştirmedir (Kaya, 2011).

Dinlenme fonksiyonu: Dinlenme, stres ve yorgunluk halinden çıkma görevini üstlenmiştir.

Dinlenme fonksiyonu, boş zaman olarak en fazla etkileyen ve çalışma yaşamı süresince kullanılan ana bir işlevdir. Dinlenme, iş sonrası stresin ve yorgunluğun atılması ile fiziksel tahribatları ve sinir gerginliklerini kaldırmayı kendisine bir amaç olarak üstlenmiştir. Mesai saatlerinin 12-15 saat olduğu sanayi devriminde, çalışan kişiler boş vakitlerini yalnızca fiziki kuvvetin tekrardan oluşması amacıyla değerlendirmişlerdir. Kişiler için boş vakit, ertesi güne hazırlanma anlamına gelir (Karaküçük, 2005).

İnsanlar günümüzde değişik eğlence ve spor faaliyetlerinde yoğun bir şekilde katılmakta, eğlenceye ve spora karşı olan bu arzu 20. yüzyılın ilk başlarında gittikçe artan bir akımın etkisiyle sağlıklarına, ruhsal duygusal ve bedensel durumlarına verdikleri değerle çoğalmıştır ve çoğalmayı da sürdürmektedir (Mutlu, 2008).

Eğlenme fonksiyonu: Bireyler, boş zaman etkinliklerine ne kadar fazla iştirak ederse o ölçüde başarılı görülmekte ve konumunu yükseltmektedir. Eğlenceye verilen değer günlük hayatta da kendisini göstermektedir (Püsküllüoğlu, 2005). Torkildsen, eğlenme faktörünün bireyin içinde olan bir istektir aynı zamanda serbest zamanlarda insanları mutlu kılacak zamanlara gereksinim olduğunun altını çizmiştir (Güngörmüş, 2007). İnsanları mutlu edecek zamanlar boş vaktin en temel fonksiyonlarından sayılan eğlenme işlevi içinde bulunmaktadır. Bireyler boş vakitlerinde gündelik yaşamdaki sıkıntılarını kurtulmak ve stresi azaltmak amacıyla eğlenmeyi arzulurlar. Bu eğlenme arzusu ve eğlenme eylemi kişilerin telaşlarını yok etmek ve kaygılarını azaltmak için kişilere belirli bir seviyede olumlu açıdan fayda sağlamaktadır.

Gelişim fonksiyonu: Gelişim fonksiyonu, bireylerin düşüncelerini günlük etkinliklerin tekdüzeliğinden sıyrarak, daha büyük alanda sosyalleşmeye olanak sağlayan ve insan karakterini pozitif yönde yatkın olan ve çıkar amacı gütmeyen etkinlikleri içerir. Gelişim fonksiyonu, boş zamanlarda bilgi alışverişi yapmak, kültürü geliştirme ihtiyacının güçlü geldiği uğraştır. Birden ortaya çıkan veya gruplaşmış istekli sosyal aktivitelerde bulunma ihtiyacının baskın geldiği aktivitelerdir (Ağduman, 2014).

2.3. Rekreasyon Kavramı

Rekreasyon, yeniden yapılanma yenilenme veya yeniden var olma olarak Latin kökenli “recreate” sözcüğünden türemektedir. Türkçe anlamı çoğunlukla serbest vakitleri veya boş vakitlerden faydalanma olarak kullanılmaktadır. Bireylerin veya toplumsal oluşumların boş zamanlarında istekli bir şekilde yaptıkları rahatlatıcı ve eğlence veren aktiviteler anlamına gelmektedir (Suiçmez, 2000).

Kültür ve Turizm Bakanlığı, rekreasyon kavramını bireylerin boş anlarında gerçekleştirdikleri, mecburi çalışma etkinliklerinden ayrı olarak, bireyin boş vakitlerini hür ve istediği şekilde değerlendirdiği anatomik gücünü yenilemeye ve psikolojik zekasını çeşitlendirmeye yönelik zorunlu çalışmalara karşıt, hürce tercih edilen ve fiziksel açıdan sosyal yaşantının farklılaşması anlamına gelen etkinlikler olarak da adlandırılmaktadır (Karaküçük, 2001). Genel olarak rekreasyon, insanların boş vakitlerinde eğlence ve tatmin dürtüleriyle istekli bir şekilde etkinliklere katılımı olarak tanımlanmaktadır (Sağcan, 1986).

Bir diğer açıklamada ise rekreasyon, kişinin mesleki, ailevi, sosyal sorumluluklarını uyguladıktan sonra, özgür iradesiyle tercih edebileceği bir dizi dinlenme, bilgi, eğlenme ve yeteneklerini çoğaltma ve kendini güncelleme etkinliklerinde bulunması şeklinde tanımlanır (Gökmen, 1985).

Geçmişten şimdiye, evrensel bir gereksinim olarak görülen ve kabul edilen serbest zaman faaliyetlerinin kişi, toplum ve demografik özelliklere göre farklılık göstermesi mümkündür. Rekreasyon faaliyetlerinin birleştirici ve bütünleştirici etkisi göz önünde bulundurulduğunda özellikle günümüzde büyüyen din, dil, ırk, cinsiyet, kültür vb. gibi farklılıkların kişiler arası veya toplumlar arası “öteki” düşüncesini yıkmakta ve “farklılığa hoşgörü” yararını sağlamaktadır (Ardahan, 2013).

2.3.1. Rekreasyon sınıflandırılması

Rekreasyon faaliyetleri bilimsel olarak ele alındığından beri bu kavramla ilgili literatürde çok farklı çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmalar genelde boş zamanı olan insanların bu boş zamanı değerlendirirken onlara ne gibi seçenekler sunulacağı ile ilgilidir.

Yapmış olduğumuz bu çalışmada da rekreasyonun sınıflandırılması yönünden ele alınışı aşağıdaki tablodaki gibidir.

Tablo 2.1: Rekreasyonun Sınıflandırılması (Karaküçük 2005)

Hedeflerine Göre	Farklı Seçeneklere Göre	Özel İşlevlerine Göre
Dinlenmek; fiziksel ve psikolojik olarak dinlenmek,	Yaş kriteri genç, yetişkin, yaşlı vb.	Ticari rekreasyon; katılımın maddiyatla olduğu etkinlikler,
Kültürel; müze, antik kent vb ziyareti.	Katılan kişi sayısına göre; bireysel, grup ya da aile,	Sosyal rekreasyon; bireylerin toplanarak yaptıkları etkinlikler,
Toplumsal; sosyal ilişkilerde bulunmak,	Zamana göre ilkbahar, yaz, günlük veya aylık vb.	Milletlararası rekreasyon; uluslar arası aktivitelere katılmak,
Sportif; izleyici ya da aktif spor yaparak,	Mekâna göre; açık ya da kapalı,	Estetik rekreasyonu; sanat olaylarını izlemek veya meşhur müzik eserlerini dinlemek,
Turizm; başka yerlere seyahat etmek	Sosyolojik durumuna göre lüks veya geleneksel,	Bedensel rekreasyon; sportif etkinlikler,
Sanatsal; sanatın bazı alanlarıyla ilgilenmek		Orman rekreasyonu; piknik, balık tutmak veya trekking ,

2.3.2 Rekreasyonun özellikleri

Kişinin kendini açıklamasına olanak sağlayan, yaratıcılığını geliştiren yeni tecrübeler kazandıran, arkadaşlık bağlarının oluşmasını sağlayan, toplumsal çevresinin çapını artıran, mutlu ve sağlıklı bireyler yetişmesini sağlayan, üretkenliği çoğaltan rekreasyonel sporlar aynı zamanda, kişinin ruh sağlığının gelişmesine ve düzenlenmesine yardım eder, hayatı geliştirme ve anlamlı hâle getirmeyi hedefler, yeni bilgi ve beceriler kazandırarak kişiyi verimli kılar ve verimliliğini çoğaltır (Yetim, 2000).

Rekreasyonel sporlara katılım kişinin ayracağı vakide, maddi olanaklara, toplumun farklılaşan kültürel özelliklerine göre farklılıklar göstermektedir. Kişinin etkinlik tercihinde içinde bulunulan çevre, yakın çevrede bulunan imkanlar, ailenin sosyoekonomik durumu, yörenin örf ve adetleri, kişinin yaşı ve cinsiyetinden ayrı yeten, kendi karakteristik nitelikleri ve sosyal çevresi çok önemlidir (Gökmen ve ark., 1985).

Rekreasyonun çoğu araştırmacı ve bilim adamı tarafından kabul edilmiş birçok ana kriterlerden söz etmek mümkündür. Bunlar rekreasyonu, diğer etkinliklerden ve nosyonlarından ayıran ana özelliklerdir (Tolukan, 2010). Sağcan (1986) ve Karaküçük'e (2005) göre rekreasyonun temel özelliklerinden şu şekilde bahsetmek mümkündür:

- Rekreasyon, boş anlarda yapılır.
- Rekreasyon aktivitelerinin seçimi bireyin rızası içinde olmalıdır.
- Rekreasyon aktiviteleri bireye özgürlük duygusu hissettirmelidir.
- Rekreasyon, çok seçenekli aktiviteleri barındırır.
- Rekreasyon, haz ve mutluluk veren bir faaliyettir.
- Faaliyetlere devam ve katılım zorunluluğu olmamalıdır.
- Rekreasyon aktiviteleri, her yaştaki, her kültürdeki, her cinsiyetteki kişilerin katılımına olanak sağlar.
- Rekreasyon aktivitelerinde insiyatif, bireyin tercihine sunulmalıdır.
- Rekreasyonun her bireye göre bir hedefi bulunmaktadır.
- Rekreasyonel aktiviteler, her şekilde açık ya da kapalı mekânlar ile bütün mevsim ve hava şartlarında gerçekleştirilmektedir.
- Rekreasyon, bir aktiviteyi zorunlu kılar. Aktiviteler, bedensel, bilişsel, psikolojik, toplumsal veya bunlar içinden kimisinin kombinasyonu şeklinde olabilmektedir.
- Rekreasyon, evrensel bir şekilde hayata geçirilmektedir. Rekreasyonel etkinlikler, tüm bireyler için ortak bir dil oluşturmaktadır.
- Rekreasyon, bireyin kendisini anlatabilme ve üretici olabilmesine olanak sağlayan çalışmaları bulundurmamalıdır.
- Rekreasyon, toplumun örf ve adetlerine, geleneklerine, manevi ve ahlâki değerlerine göre olmalı ve sosyal değerlere zıt fikirler barındırmamalıdır.
- Rekreasyon eylemi, programlı ya da programsız, becerili insanlar ya da beceriksiz insanlarla veya örgütlenmiş ya da örgütlenmemiş alanlarda uygulama imkânı bulabilmektedir.
- Rekreasyonel faaliyetlerine katılan kişilerin bireysel ve toplumsal özellikleri

kazanması beklenir.

Rekreasyon, bir faaliyet uygulandığı sırada, ikinci ya da daha çok faaliyetlere de ilgi duyma veya bu faaliyetleri gerçekleştirme olanağı sağlar.

Sonuç olarak rekreasyon; boş anlarda ve bireysel, toplulukla, malzemeli, malzemesiz, kapalı veya açık yerlerde, şehir dışında veya şehir içinde, bir faaliyetin içinde ya da dışında mecburi olmadan seçilen keyif ve huzur veren bütün aktivitelerden meydana gelmektedir. Aktiviteler çoğunlukla çevresel bir baskıdan değil kişinin içinde olan bir hevesle oluşmaktadır (Karaküçük, 2008).

2.3.3. Rekreasyon ihtiyacı

Rekreasyon gereksinimini ifade etmeden “ihtiyaç” kelimesinin hangi anlama geldiği, bireysel ilişkilerde değişikliğe sebep olup olmadığı olgusuna bakmak lazım. Genel anlamda bir yetersizlik duygusu ve aynı anda bu duygunun karşılanması isteğine veya doğal ya da toplumsal yaşamdan var olmuş zorunluluğa “ihtiyaç” adı verilmektedir. Kişi herhangi bir varlığın yoksunluğunu hissettiği anda bu yoksunluğu karşılayacak amaçlı eylemler göstererek tatmin olmayı tercih eder. Belirli bir hedefi olan eylemler, gereksinim karşılamaya yönelik eylemlerdir. İhtiyaçlar, birey hareketlerini başlatır ve sürdürür. Gereksinimler, bireylerin üzerinde onlara ait fikir ve kişiliklerini açıklaması açısından direkt etkili olur (Karaküçük, 2008).

İhtiyaçlar, bütün bireyler için aynı şeyleri ifade etmesine rağmen, çeşitlilik ve şiddet açısından değişiklikler barındırmaktadır. Bazı kişilerde ilk olarak düzgün gıdalar tüketme önemliyken, bazılarında eğlenme ön planda olabilir. Eğlenirken ise bazıları gereksinimini sinemaya, futbol oynamaya giderek karşılarlarken, bazı kişiler de daha değişik aktiviteler yaparlar ya da direkt sinemada veya futbolda aktif olarak bulunur (Karaküçük, 1999). Bu şekilde ihtiyaçlar kişiden kişiye değişebilir.

2.3.4. Rekreasyon ihtiyaçlarının sebepleri

Günümüz toplumunda bireyler buldukları çevre, gelişen teknolojiyle beraber çabuk tüketen hızlı yaşayan kişilere dönüşmüştür. Böylece bireylerde bir takım fiziksel ve psikolojik bozulmalar gözükmeye başlanmıştır. Bireylerin çalıştıkları işlerin yoğun olması bununla ortaya çıkan kaygı, halsizlik, genetik farklılaşmalar, durağanlığın getirdiği rahatsızlıklar, ruhsal sorunlar, halsizlik, bulunduğu toplumda oksijen yetersizliği, insan

sayısının ani artışı, ekonomik ilerlemeler, sanayinin ilerlemesiyle beraber, elektronik aletlerin ve robotların keşfiyle beraber insan gücüne duyulan gereksinimin azalmasına eş değer olarak boş vaktin çoğalması, yolculukların konforlu hale gelmesi gibi faktörler rekreasyona olan gereksinimi çoğaltmıştır (Akcan, 2010).

Rekreasyona sebep olan gereksinim rekreasyon faaliyetlerinin sosyal ve şahsi olarak getirdiği faydalardan rekreasyona gereksinim duyulmuştur. Şahsi olarak; bedensel sağlık gelişiminin ortaya çıkması, psikolojik sağlığın kazandırılması, bireyin sosyal hayata kazandırılması, yapılan işlerin sağladığı faydaların etkisi, bireysel yeteneği, ekonomik dalgalanma, bireye heyecan vermesidir. Sosyal yönden toplumda iş birliği sağlama ve demokratikleşmiş toplumun yaratılması rekreasyonun oluşmasını sağlamıştır (Öpözlü, 2006).

Rekreasyona duyulan gereksinimin kişisel ve toplumsal açıdan sebepleri şu şekilde sınıflandırılabilir:

A) Kişisel Yönünden

Bedensel sağlığın gelişmesine olanak sağlar.

Ruhsal sağlığın bozulmamasını sağlar.

İnsanın sosyalleşmesini sağlar.

Kişinin bilgi, becerisi ve yeteneğinin gelişimini sağlar.

Yaratıcılığını geliştirir.

Çalışma hayatındaki başarının ve işte sağlanan veriminin artmasını sağlar.

Ekonomide dinamikliği sağlar.

Kişinin neşeli olmasını sağlar.

B) Toplumsal Yönden

Toplumsal iş birliği ve bütünlüğünü sağlama olanağı verir.

Demokratikleşmiş toplumların doğmasına olanaklar verir (Soykan, 2004).

Kişilerin rekreasyon faaliyetlerinde bulunma nedenleri aşağıda verildiği gibi sıralanabilir ve bu nedenler rekreasyonun oluşturulmasında ana etken olarak da amaçlanmaktadır.

Bedensel ilerleme ve yenilikçi arayışı,

Kendisini denemesi,

Yaratıcı olması,

Gevşeme ve istirahat gereksinimi,

Yarışma duygusunun hazzı,

Kendisini geliştirme ihtiyacı,

Sosyalleşmesinin gereksinimi (Kesim, 2006).

Demokratikleşmiş toplumların doğmasına olanak vermektedir. Rekreatif faaliyetler bireyler arası ilişkilerin düzelmesine toplum kurallarına uyulmasında önemli bir paya sahiptir (Küçük, 2007).

Kişilerin toplumsal kurallara uyması, hareketlerini kontrol altında tutabilmeleri ve düzgün bir insan olabilme konusunda oldukça mühim bir paya sahiptir. Bu özellikler de bir hentbol veya basketbol çalışmalarında ya da maçında sporcunun uyması gereken kurallarla aynı sınıftadır. Rekreatif çalışmalarda kurallara uyum sağlayarak kişi ya da kişiler çağdaş bir ortamın oluşmasına katkı da bulunmaktadır (Özkaptan, 2007).

2.4. Boş Zaman Değerlendirme Yönelimine Etki Eden Faktörler

İnsanların boş vakitlerinden faydalanma hareketleri içinde bulunduğu sosyal hayatın getirdiği yükümlülüklerden şahsi ihtiyaçlarına birden fazla faktörden etkilenebilir. “Boş vakit faaliyetlerinde bulunmak bireylerin hayat tarzlarına ve zamanı nasıl değerlendiklerine göre farklılık yaratırken faaliyetlerin çeşidi, etkinliklerde bulunma tarzları ve kişilerin bu faaliyetlere ayırdıkları zaman, sosyal ve bireysel özellikler birden fazla etmenden etkilenebilir” (Aydoğan ve Aral, 2007).

2.5. Rekreatif Faaliyetlere Katılıma Etki Eden Faktörler

Rutin yaşantıda bulunan, iş hayatı ve diğer aktivitelerin bunaltıcı ve sürekli aynı şeyleri tekrar eden çabalara dönüşmesi, boş vakit değerlendirme faaliyetlerini hayatın mühim bir parçası olmasına neden olmuştur. Bununla birlikte, bireylerin boş vakitlerinden faydalanmaları açısından farklı tercihler sunan bir kurum oluşmuştur. Ekonomiden alınan faydaların gelişmesi ve çalışma şartlarının düzeltilmesiyle beliren boş vakitlerinin doğru değerlendirilmesi, olumlu sonuçlar doğuracak şekilde olmalıdır. Bu konuyla ilgili yapılan çalışmalarda, boş vakitlerin olumlu değerlendirmesinin yaygınlaşmasının kendini gerçekleştiren ve psikolojik olarak sağlıklı olan bir neslin yetişmesine katkı sağladığı hemen hemen herkes tarafından öngörülmektedir (Balcı ve ark., 2002).

Boş zamanlardan verimli bir şekilde faydalanmak için yapılan etkinlikler yapılan tarzlarına ve yapıldığı ortamlara göre birden fazla şekilleri vardır. Bu faaliyetlerden hangisinin seçileceği bireyin bünyesine, sağlığına cinsiyetine, eğitim durumuna, sahip olduğu imkânlarla ve kabiliyetlerine bağlıdır (Pulur, 2003).

Faaliyetlerde bulunmanın en mühim sebepleri, boş vakitleri haz alarak değerlendirmek, işten daha farklı bir şeylerle uğraşmak, sosyal çevreyle bağlantılı olmak, yeni tecrübeler kazanmak, başarıma hissini yaşamak, yaratıcılık hissini yaşamak, toplumsal fayda sağlamak, vakit geçirmektir (Ergül, 2008).

Bireylerin boş vakitlerinde yaptıkları rekreasyon etkinlikleri kendi talepleri kapsamında da tercih ettiklerinden rekreasyonun şahsa dair bir yönü olduğundan sözü edilebilir (Kılbaş, 2004). Rekreatif etkinliklerde bulunmayı destekleyen sosyal ve maddi etmenler aşağıdaki şekilde listelenmiştir (Yüksel, 2002).

- Ekonomik verimlilik ve çalışma şartlarındaki ilerlemeler (boş zaman artışı),
- Tüketilebilir gelirin çoğalması,
- Kentleşme ve nüfusun artış hareketliliği,
- Teknolojik gelişmeler,
- Radyo, televizyon, telefon vb. araçlarının etkisi,
- Kültürel etki ve eğitim seviyesi,
- Çevre bilinci ile farklılaşan sağlık bilinci ve arzular,
- Siyasi baskı ve farklı kurumlar faktörü,
- Eğlenme isteğinin etkisi,
- Çevresel kaynak faktörü,
- Toplumsal yaşamın aktifliği,

Rekreasyon etkinlikleri eğitime fayda sağladığı, ekonomik ve kültürel gelişmeyi arttırdığı, bilişsel ve beden sağlığının yapılanması ve korunması, sosyal hayata uygun olmayan hareketlerin oluşmaması açısından da önemlidir (Özdağ, 1996).

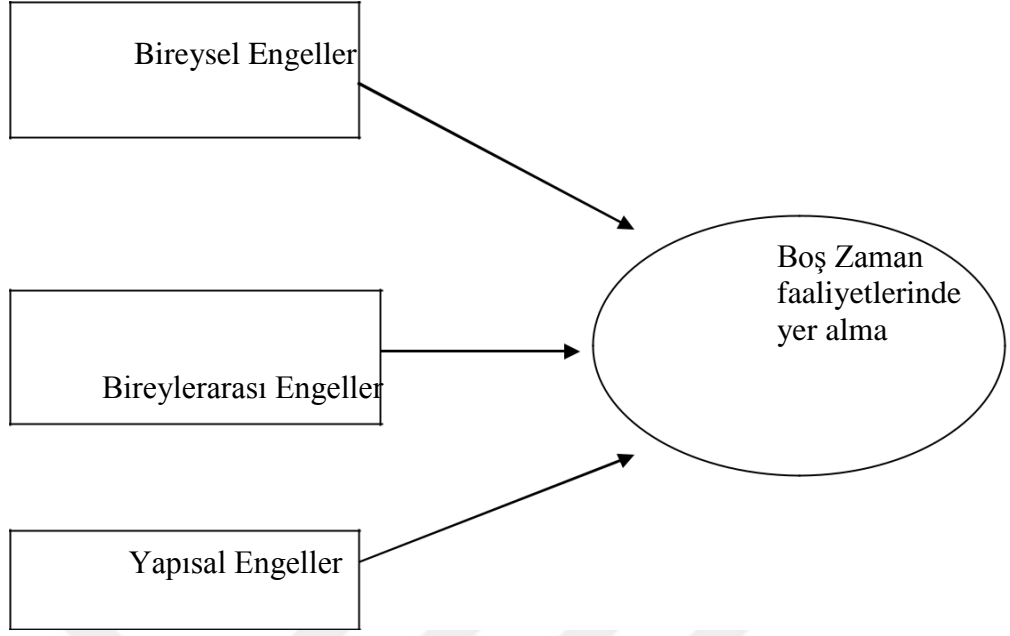
2.6. Rekreasyona Katılımın Önündeki Engeller

Rekreasyon; XXI. yüzyılın kaygılı bireyleri için bir motivasyon aracı olma özelliği ile giderek bir zorunluluk hâline gelmektedir (Özışık, 1998). Yapılan birden fazla çalışmada, rekreatif etkinliklerin toplumsal, kişisel sağlığa çok fazla pozitif etkiler sağladığı görülmektedir. Rekreasyonel faaliyetlerde bulunmanın pozitif etkilerine karşın kişilerin farklı nedenler yöneliminde şahıslarına yönelik ciddi önem arz eden bu tarz etkinliklerde bulunmadıkları veya farklı engeller sebebiyle bulunamadıklarını dile getirebiliriz (Karaküçük, 2007).

Literatür araştırıldığında, bireylerin boş vakitlerinde içinde buldukları rekreasyonel faaliyetlerin sağlıkları (ruhsal ve bedensel) için çok yararı olduğu göz önündedir. Yapılan çalışmalar bireylerin farklı sebeplerden ötürü kendileri için mühim olan bu tarz faaliyetlerde yer almadıklarını ya da farklı nedenlerden dolayı engellendiklerini de ortaya çıkarmaktadır (Alexandris ve Kyle, 2003).

Alexandris ve Carroll birçok çalışmasında insanların farklı sebeplerden dolayı rekreatif faaliyetlerde yer almadıklarını, yer almalarının önüne geçildiğini ortaya koymuşlardır (Alexandris ve Carroll, 1997). Bu engellerin neden söz konusu olduğuna yönelik birden fazla teoriler üretilmeye çalışılmıştır.

Godbey ve Crawford 'in çalışmasında engelleri 3 temel nedene bağlayan modele göre kişinin boş zaman faaliyetlerinde yer alması (a) bireysel, (b) bireylerarası ve (c) yapısal faktörlerce engellenir. Bireysel faktörlerde anlatılmak istenen kişinin psikolojik durumu ve tutumlarıdır. Kişinin beceri seviyesini fark etmesi, etkinliklere yönelik tutumu ve etkinliklerin uygunluğunun azalması durumu bu faktöre verilebilecek örneklerdendir. Bireylerarası faktörler ise kişiler arası etkileşimin veya kişiler arasındaki ilişkinin sonucudur ve faaliyetlerde yer almak için eş, dost bulmak para ve zaman gibi faktörler bu faktör için verilebilecek örneklerdendir. Son faktör ise boş vakit tercihi ve katılım arasındaki iletişime yer veren yapısal unsurlardır. Ulaşım, tesislerin kalitesi ve erişebilirliği bireyin karşılaşılabileceği yapısal engellerdendir (Karaküçük ve Gürbüz, 2007).

Şekil 2.1. Boş Zaman Faaliyetlerinde Yer Almanın Önündeki Engeller (Hiyerarşi Modeli).

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada lise ve ortaokul kademesinde görev yapan öğretmenlerin sportif rekreasyonel aktivitelere katılımını engelleyen boş zaman engellerinin önemini tespit etmek ve öğretmenlerin demografik özelliklerine göre önem düzeyleri arasında farklılık olup olmadığını ortaya çıkarmak amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda yapılan araştırma tarama modeli vasfındadır. Karasar (2007, s.77) göre, tarama modeli mevcut bir durumun olduğu gibi ifade edilmesini sağlayan araştırma yaklaşımıdır.

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, Ankara İli Sincan İlçesi, Milli Eğitim Müdürlüklerine bağlı lise ve ortaokul kademesinde görev yapan müzik, beden eğitimi ve görsel sanatlar öğretmenleri oluşturmaktadır. Evrenin tamamına ulaşılamadığından dolayı araştırmanın amacına göre çalışma evreni belirlenmiştir. Araştırmanın çalışma evrenini Ankara İli Sincan İlçesine bağlı lise ve ortaokul kademesinde görev yapan 85 Müzik öğretmeni, 191 Beden Eğitimi öğretmeni ve 94 Görsel sanatlar öğretmeni olmak üzere 370 öğretmen oluşturmaktadır. Çalışma örnekleminin oluşturulmasında ulaşılmaması gereken örneklem büyüklüğü Büyüköztürk ve ark, (2012) tarafından tavsiye edilen eşitlik ile hesaplanmıştır.

$$n = \frac{n_0}{1 + \frac{n_0}{N}}$$

Eşitlik 3.1. Sürekli değişkenlerde örneklem büyüklüğü tahmini

Eşitlik 3.1'de yer alan $n_0 = (t^2PQ)/d^2$ eşitliği ile hesaplanmakta ve p anlamlılık değeri 0,05 alındığında, pq=0,25 olacağından ve tabloda karşılık gelen t değeri 1,96 olduğundan 0,05 anlamlılık düzeyinde $n_0=384,16$ olarak hesaplanmaktadır (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz, Demirel, 2012, S. 93). Formülde n_0 yerine konulduğunda;

$$n = \frac{384,16}{1 + \frac{384,16}{370}} = 188,47 = 189$$

olarak hesaplanmıştır. Araştırma kapsamında kolaylıkla bulunabilen örnekleme yöntemi ile tayin edilen lise ve ortaokul kademesinde görevli olan 238 öğretmene ulaşıldığı bu bağlamda ulaşılan örneklemin belirlenen çalışma evrenini temsil edebilecek yeterliliğe sahip olduğu görülmektedir. Kolaylıkla bulunabilen örnekleme, bir bölgenin söz konusu olmadığı durumlarda ulaşılması kolay ve yakın çevrede bulunan hâlihazırda var olan ve araştırmaya katılmak için gönüllü olan bireylere uygulanan örneklemedir (Erkuş, 2013, s. 122). Araştırma örnekleminde ait demografik özelliklerin dağılımları Tablo 3.1’de görülmektedir.

Tablo 3.1. Öğretmenlerin Demografik Özelliklerine İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları

	Kategoriler	F	%
Cinsiyet	Kadın	114	47,9
	Erkek	124	52,1
Yaş	22-28	37	15,5
	29-35	53	22,3
	36-42	72	30,3
	43 Ve Üstü	76	31,9
Branş	Beden Eğitim Öğretmenliği	114	47,9
	Müzik Öğretmenliği	61	25,6
	Güzel Sanatlar Öğretmenliği	63	26,5
Refah Düzeyi	Kötü	35	14,7
	Normal	114	47,9
	İyi	89	37,4
Medeni Durum	Evli	169	71,0
	Bekar	69	29,0
Spor Yapma Durumu	Evet, Düzenli Olarak Spor Yapıyorum	69	29,0
	Hayır, Hiç Spor Yapmıyorum	48	20,2
	Ara Sıra Ve Düzensiz Olarak Spor Yapıyorum	121	50,8

3.3 Veri Toplama Araçları

Öğrenci algısına göre, öğrencilerin rekreasyonel etkinliklere katılımı sağlamanın önünde bulunan engelleri belirlemede veri toplama aracı olarak Alexandris ve Carroll (1997) tarafınca geliştirilen, Karaküçük ve Gürbüz (2007) tarafınca Türkçeye uyarlanan, Gürbüz ve ark (2012) tarafınca doğrulayıcı faktör analizi ile faktör yapısı yeniden test edilen “Boş Zaman Engelleri Ölçeği-18” kullanılmıştır. Özgün ölçeği, 29 madde ve 7 alt boyut oluşturmaktadır. Bu alt boyutlar; (a) birey psikolojisi, (b) bilgi eksikliği, (c) tesisler/hizmet, (d) ulaşılabilirlik/parasal, (e) arkadaş eksikliği, (f) zaman ve (g) ilgi eksikliği biçimindedir (Alexandris and Carroll, 1997). Ölçeğin Türkçe formunu ise 27

madde ve 6 alt boyut oluşturmaktadır. Bu alt boyutlar; (a) birey psikolojisi (4 madde “1- 2- 3- 4”), (b) sosyal ortam ve bilgi eksikliği (5 madde “5- 6- 7- 8- 9”), (c) tesis/hizmet ve ulaşım (8 madde “10- 11- 12- 13- 14- 15- 16-17”), (d) arkadaş eksikliği (3 madde “18- 19- 20”), (e) zaman (4 madde “21- 22- 23- 24”) ve (f) ilgi eksikliği (3 madde “25- 26- 27”) biçimindedir (Karaküçük ve Gürbüz, 2007). Bu araştırmada kullanılan ölçek formunu ise 18 madde ve 6 alt boyut oluşturmaktadır. Bu alt boyutlar; birey psikolojisi (3 madde “1- 2- 3”), bilgi eksikliği (3 madde “4- 5- 6”), (c) tesis (3 madde “7- 8- 9”), arkadaş eksikliği (3 madde “10- 11- 12”), zaman (3 madde “13- 14- 15”) ve ilgi eksikliği (3 madde “16- 17- 18”) biçimindedir. Ölçek maddeleri (1) “Kesinlikle Önemsiz” ve (4) “Kesinlikle Önemli” biçiminde sıralanmakta ve puanlanmaktadır. Ölçek alt faktörleri için Cronbach Alpha güvenilirlik katsayıları 0.65 ile 0.86 arasında değişirken ölçeğin tümü için 0.85 olarak hesaplanmıştır (Gürbüz, Öncü ve Emir, 2012). Bu araştırmada kullanılan “Boş Zaman Engelleri Ölçeği” alt boyutlarına ait Cronbach Alpha güvenilirlik katsayıları Tablo 3.2’de verilmektedir.

Tablo 3.2. Boş Zaman Engelleri Ölçeği Cronbach Alpha Güvenirlik Analizi Sonuçları

Faktör	Madde Numaraları	Cronbach Alpha
Birey Psikolojisi	1-2-3	0.76
Bilgi Eksikliği	4-5-6	0.85
Tesis	7-8-9	0.79
Arkadaş Eksikliği	10-11-12	0.83
Zaman	13-14-15	0.63
İlgi Eksikliği	16-17-18	0.77

Tablo 3.2 incelendiğinde boş zaman engelleri ölçeğinin alt boyutları için ortaokul ve lise kademesinde görev yapan öğretmenlerden toplanan veriler üzerinden hesaplanan Cronbach Alpha güvenilirlik katsayılarının 0,63 (Zaman alt Boyutu) ile 0,85 (Bilgi Eksikliği alt boyutu) arasında değiştiği görülmektedir. Özdamar (1999)’a göre, Cronbach Alpha güvenilirlik değerinin 0,60-0,80 arasında olmasının kabul edilebilir düzeyde güvenilir olduğunu, 0,80-0,90 arasında olmasının yüksek düzeyde güvenilir olduğunu ve 0,91-1,00 arasında çok yüksek düzeyde güvenilir olduğunu ifade etmektedir. Bu bağlamda boş zaman engelleri ölçeğinin her bir alt boyutu için hesaplanan Cronbach Alpha güvenilirlik katsayılarının kabul edilebilir güvenilirlik düzeyinde olduğu görülmektedir.

3.4. Verilerin Analizi

Araştırmanın amacına uygun olacak şekilde toplanan veriler SPSS-21 paket programına işlenmiştir. İlk olarak verilerin dağılımları incelenmiş ve kayıp veri ile uç değer açısından sıkıntı gösteren 10 veri araştırmadan çıkarılmıştır. 248 öğretmenden toplanan veriler analize başlamadan önce uç değerlerden temizlendikten sonra 238'e düşmüştür. Boş zaman engelleri ölçeğinin alt boyutlarından elde edilen ortalama puanların çarpıklık değerlerinin -1 ile +1 aralığında değiştiği görülmektedir. Öğretmenlerin demografik özelliklerine göre ölçeğin alt boyutlarından aldıkları ortalama arasındaki farklılığa arasındaki farklılığa bakılmaksızın ilk olarak veri dağılımının parametrik veya nonparametrik olmadığını saptamak için normallik ve Levene homojenlik testleri uygulanmıştır. Parametrik olmayan bir yöntem olan Kolmogorov-Smirnov testi, normallik varsayımının sınanmasında kullanılmaktadır. Bu yöntem örneklem dağılımı ile birim normal dağılımını karşılaştırır ve örneklem dağılımının normal olup olmadığı konusunda hipotez testine dayalı olarak bilgi verir (Baykul ve Güzeller, 2014, s.491). Bu noktada normallik varsayımının sınanmasında Kolmogorov-Smirnov istatistiğine dayalı yorumların dikkate alınmasının yanı sıra çarpıklık ve basıklık gibi verinin kendisini direkt olarak yansıtan istatistiklerin de dikkate alınması gerekir. Tablo 3.3'e bakıldığında normallik varsayımının test edilmesi için incelenen çarpıklık ve basıklık değerlerinin -1 ile +1 arasında değişiklik gösterdiği görülmektedir. Normallik varsayımının bir ölçüsü olarak çarpıklık ve basıklık katsayılarının -1 ile +1 aralığında olmasının kabul edilebileceği ifade edilmektedir (Morgan, Leech, Gloeckner ve Barrett, 2004, s.50). Test varyanslarının homojenliğine yani Levene homojenlik testine ait dağılıma bakıldığında Levene İstatistiği $p>,05$ 'e göre puan dağılımına ait test varyanslarının homojen dağıldığını yani homojenlik varsayımının sağlandığını görülmektedir. Elde edilen, ölçeklere ait puan dağılımının sürekli veri olduğu ve bu dağılımın eşit aralıklı ölçek düzeyinde olduğu görülmektedir. Parametrik test varsayımları; bağımlı değişkenlerin aralık veya oran ölçek düzeyinde ölçülmüş olması, iki örneklemin (grup) birbirinden bağımsız olması, normallik ve homojenlik varsayımlarının sağlanması ile karşılamaktadır (Köklü, Büyüköztürk ve Bökeoğlu, 2007, s. 152-161).

Tablo 3.3. Öğretmenlerin Ölçeğin Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların Normalliğine İlişkin Çarpıklık ve Basıklık Değerleri

N=238	Çarpıklık	Basıklık
Birey Psikolojisi	-,627	-,127
Bilgi Eksikliği	-,772	-,020
Tesis	-,208	-,990
Arkadaş Eksikliği	-,286	-,364
Zaman	-,320	,464
İlgi Eksikliği	-,168	-,217

Öğretmenlerin cinsiyetlerine ve medeni durumlarına göre ölçeğin alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında anlamlı farklılık olup olmadığına Independent-Sample (Bağımsız Örneklem) T-Testi analizi ile bakılmıştır. Öğretmenlerin yaşlarına, Branşlarına, hizmet yıllarına, refah düzeylerine ve spor yapma durumlarına göre ölçeğin alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında anlamlı farklılık olup olmadığına One-Way ANOVA (Tek Yönlü Varyans) analizi ile bakılmıştır. Tek yönlü varyans analizinde ikiden fazla grup olan değişkenler açısından manidar farklılığın ortaya çıkması doğrultusunda grupların karşılaştırılması amacıyla çoklu karşılaştırma (Post Hoc) testlerinden olan Tukey testi seçilmiştir (Can, 2014, s. 152). Öğretmenlerin ölçeğin alt boyutlarından aldıkları puanların dağılımlarına ilişkin betimsel istatistiklere (standart sapma, ortalama, minimum değer ve maksimum değer) bakılmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR

4.1. Öğretmenlerin Rekreatif Aktivitelere Katılımını Engelleyen Boş Zaman Engelleri Önem Düzeyleri Nedir?

Tablo 4.1. Öğretmenlerin Boş Zaman Engelleri Ölçeğinin Alt Boyutlarına İlişkin Önem Düzeylerine Ait Betimsel İstatistik Sonuçları

Boş Zaman Engelleri Ölçeği	N	Minimum	Maximum	\bar{X} (Ortalama)	S
Birey Psikolojisi	238	3,00	12,00	8,30	2,17
Bilgi Eksikliği	238	3,00	12,00	8,56	2,37
Tesis	238	6,00	12,00	9,34	1,94
Arkadaş Eksikliği	238	3,00	12,00	7,67	2,20
Zaman	238	5,00	12,00	9,13	1,42
İlgi Eksikliği	238	3,00	12,00	7,92	2,21

Tablo 4.1 incelendiğinde ortaokul ve lise kademesinde görev yapan öğretmenlerin boş zaman engelleri ölçeğinin alt boyutlarına ait önem düzeylerine ilişkin betimsel istatistikler verilmiştir. “Birey Psikolojisi” alt boyutuna ilişkin boş zaman engelleri önem düzeylerine ilişkin ortalamanın $\bar{X}=8,30$ ($S=2,17$) olduğu görülmektedir. Minimum birey psikolojisi puanının 3,00 ve maksimum puanın 12,00 olduğu görülmektedir. “Bilgi Eksikliği” alt boyutuna ilişkin boş zaman engelleri önem düzeylerine ilişkin ortalamanın $\bar{X}=8,56$ ($S=2,37$) olduğu görülmektedir. Minimum bilgi eksikliği puanının 3,00 ve maksimum puanın 12,00 olduğu görülmektedir. “Tesis” alt boyutuna ilişkin boş zaman engelleri önem düzeylerine ilişkin ortalamanın $\bar{X}=9,34$ ($S=1,94$) olduğu görülmektedir. Minimum tesis puanının 6,00 ve maksimum puanın 12,00 olduğu görülmektedir. “Arkadaş eksikliği” alt boyutuna ilişkin boş zaman engelleri önem düzeylerine ilişkin ortalamanın $\bar{X}=7,67$ ($S=2,20$) olduğu görülmektedir. Minimum arkadaş eksikliği puanının 3,00 ve maksimum puanın 12,00 olduğu görülmektedir. “Zaman” alt boyutuna ilişkin boş zaman engelleri önem düzeylerine ilişkin ortalamanın $\bar{X}=9,13$ ($S=1,42$) olduğu görülmektedir. Minimum zaman puanının 5,00 ve maksimum puanın 12,00 olduğu görülmektedir. “İlgi Eksikliği” alt boyutuna ilişkin boş zaman engelleri önem düzeylerine ilişkin ortalamanın $\bar{X}=7,92$ ($S=2,21$) olduğu görülmektedir. Minimum ilgi eksikliği puanının 3,00 ve maksimum puanın 12,00 olduğu görülmektedir.

4.2. Öğretmenlerin Cinsiyetlerine Göre Rekreatif Aktivitelere Katılımını Engelleyen Boş Zaman Engelleri Önem Düzeyleri Arasında Anlamlı Farklılık Var mıdır?

Tablo 4.2. Öğretmenlerin Cinsiyetlerine Göre Boş Zaman Engelleri Ölçeğinin Alt Boyutlarına İlişkin Önem Düzeyleri Arasındaki Anlamlı Farklılığa İlişkin Independent-Samples (Bağımsız Örneklemeler) T-Testi Sonuçları

Boş Zaman Engelleri Ölçeği	Cinsiyet	N	\bar{X}	S	t	sd	P
Birey Psikolojisi	Kadın	114	8,40	2,18	,69	236	,493
	Erkek	124	8,21	2,17			
Bilgi Eksikliği	Kadın	114	8,64	2,39	,51	236	,612
	Erkek	124	8,48	2,36			
Tesis	Kadın	114	9,38	1,91	,25	236	,804
	Erkek	124	9,31	1,97			
Arkadaş Eksikliği	Kadın	114	7,79	2,13	,79	236	,431
	Erkek	124	7,56	2,26			
Zaman	Kadın	114	9,27	1,42	1,48	249	,142
	Erkek	124	9,00	1,43			
İlgi Eksikliği	Kadın	114	8,23	2,10	2,08	249	,039*
	Erkek	124	7,64	2,27			

*p<,05

Tablo 4.2 incelendiğinde öğretmenlerin cinsiyetlerine göre boş zaman engelleri ölçeğinin alt boyutlarına ilişkin önem düzeyleri arasında farklılık olup olmadığı tespit edilmiştir. “Birey Psikolojisi” alt faktöründe öğretmenlerin cinsiyetlerine göre önem düzeyleri arasında $t_{(236)}=,69$, $p=,493>,05$ 'e göre anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. “Bilgi eksikliği” alt faktöründe öğretmenlerin cinsiyetlerine göre önem düzeyleri arasında $t_{(236)}=,51$, $p=,612>,05$ 'e anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. “Tesis” alt faktöründe öğretmenlerin cinsiyetlerine göre önem düzeyleri arasında $t_{(236)}=,25$, $p=,804>,05$ 'e göre anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. “Arkadaş Eksikliği” alt faktöründe öğretmenlerin cinsiyetlerine göre önem düzeyleri arasında $t_{(236)}=,79$, $p=,431>,05$ 'e göre anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. “Zaman” alt faktöründe öğretmenlerin cinsiyetlerine göre önem düzeyleri arasında $t_{(236)}=1,48$, $p=,142>,05$ 'e göre anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. “İlgi Eksikliği” alt faktöründe kadın öğretmenlerin rekreatif aktivitelere katılımının ilgi eksikliği kaynaklı önem düzeyi ($\bar{X}=8,23$) ile erkek öğretmenlerin rekreatif aktivitelere katılımının ilgi eksikliği kaynaklı önem düzeyi ($\bar{X}=7,64$) arasında $t_{(236)}=2,08$, $p=,039<,05$ 'e göre anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Bu anlamlı farklılık kadın öğretmenlerin ilgi eksikliği kaynaklı önem düzeylerinin, erkek öğretmenlerin önem düzeylerinden daha yüksek olmasından kaynaklanmaktadır.

4.3. Öğretmenlerin Yaşlarına Göre Rekreatif Aktivitelere Katılımını Engelleyen Boş Zaman Engelleri Önem Düzeyleri Arasında Anlamlı Farklılık Var mıdır?

Tablo 4.3: Öğretmenlerin Yaşlarına Göre Boş Zaman Engelleri Ölçeğinin Alt Boyutlarına İlişkin Önem Düzeyleri Arasındaki Anlamlı Farklılığa İlişkin One-Way ANOVA (Tek Yönlü Varyans Analizi) Sonuçları

Boş Zaman Engelleri Ölçeği	Yaş	N	\bar{X}	S	F(3-234)	p
Birey Psikolojisi	22-28	37	8,65	1,58	,44	,727
	29-35	53	8,25	2,38		
	36-42	72	8,15	2,27		
	43 ve Üstü	76	8,32	2,20		
Bilgi Eksikliği	22-28	37	9,05	2,15	1,33	,266
	29-35	53	8,19	2,38		
	36-42	72	8,36	2,64		
	43 ve Üstü	76	8,76	2,17		
Tesis	22-28	37	8,97	1,95	,77	,514
	29-35	53	9,58	2,00		
	36-42	72	9,29	1,97		
	43 ve Üstü	76	9,41	1,87		
Arkadaş Eksikliği	22-28	37	7,84	2,27	,21	,892
	29-35	53	7,58	2,16		
	36-42	72	7,56	2,18		
	43 ve Üstü	76	7,76	2,24		
Zaman	22-28	37	8,92	1,55	,59	,621
	29-35	53	9,25	1,59		
	36-42	72	9,24	1,32		
	43 ve Üstü	76	9,05	1,35		
İlgi Eksikliği	22-28	37	7,81	2,25	,42	,737
	29-35	53	7,68	2,37		
	36-42	72	7,96	2,29		
	43 ve Üstü	76	8,11	2,02		

*p<,05

Tablo 4.3 incelendiğinde öğretmenlerin yaşlarına göre boş zaman engelleri ölçeğinin alt boyutlarına ilişkin önem düzeyleri arasında farklılık olup olmadığı tespit edilmiştir. “Birey Psikolojisi” alt boyutunda öğretmenlerin yaşlarına göre boş zaman engelleri önem düzeyleri arasında $F_{(3-234)}=,44$, $p=,727>,05$ 'e göre anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. “Bilgi Eksikliği” alt boyutunda öğretmenlerin yaşlarına göre boş zaman engelleri önem düzeyleri arasında $F_{(3-234)}=1,33$, $p=,266>,05$ 'e göre anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. “Tesis” alt boyutunda öğretmenlerin yaşlarına göre boş zaman engelleri önem düzeyleri arasında $F_{(3-234)}=,77$, $p=,514>,05$ 'e göre anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. “Arkadaş Eksikliği” alt

boyutunda öğretmenlerin yaşlarına göre boş zaman engelleri önem düzeyleri arasında $F_{(3-234)}=,59$, $p=,621>,05$ 'e göre anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. “Zaman” alt boyutunda öğretmenlerin yaşlarına göre boş zaman engelleri önem düzeyleri arasında $F_{(3-234)}=,59$, $p=,621>,05$ 'e göre anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. “İlgi Eksikliği” alt boyutunda öğretmenlerin yaşlarına göre boş zaman engelleri önem düzeyleri arasında $F_{(3-234)}=,42$, $p=,737>,05$ 'e göre anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. Öğretmenlerin yaşlarına göre boş zaman engelleri ölçeğinin alt boyutlarına ait boş zaman engelleri önem düzeyleri arasında anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir.

4.4. Öğretmenlerin Branşlarına Göre Rekreatif Aktivitelere Katılımını Engelleyen Boş Zaman Engelleri Önem Düzeyleri Arasında Anlamlı Farklılık Var mıdır?

Tablo 4.4: Öğretmenlerin Branşlarına Göre Boş Zaman Engelleri Ölçeğinin Alt Boyutlarına İlişkin Önem Düzeyleri Arasındaki Anlamlı Farklılığa İlişkin One-Way ANOVA (Tek Yönlü Varyans Analizi) Sonuçları

Boş Zaman Engelleri Ölçeği	Branş	N	\bar{X}	S	F(2-235)	P	Post Hoc (Tukey)
Birey Psikolojisi	Beden Eğitim Öğretmenliği	114	7,89	2,27	3,95	,021*	1<2, 1<3
	Müzik Öğretmenliği	61	8,67	2,06			
	Görsel Sanatlar Öğretmenliği	63	8,68	1,99			
Bilgi Eksikliği	Beden Eğitim Öğretmenliği	114	8,34	2,29	,95	,387	
	Müzik Öğretmenliği	61	8,82	2,37			
	Görsel Sanatlar Öğretmenliği	63	8,70	2,52			
Tesis	Beden Eğitim Öğretmenliği	114	9,39	2,06	,40	,669	
	Müzik Öğretmenliği	61	9,44	1,94			
	Görsel Sanatlar Öğretmenliği	63	9,16	1,72			
Arkadaş Eksikliği	Beden Eğitim Öğretmenliği	114	7,40	2,33	1,70	,185	
	Müzik Öğretmenliği	61	7,85	2,06			
	Görsel Sanatlar Öğretmenliği	63	7,98	2,04			
Zaman	Beden Eğitim Öğretmenliği	114	9,04	1,43	,94	,393	
	Müzik Öğretmenliği	61	9,34	1,61			
	Görsel Sanatlar Öğretmenliği	63	9,08	1,21			
İlgi Eksikliği	Beden Eğitim Öğretmenliği	114	7,41	2,14	6,10	,003*	1<2, 1<3
	Müzik Öğretmenliği	61	8,46	2,41			
	Görsel Sanatlar Öğretmenliği	63	8,32	1,93			

* $p<,05$ Kategoriler: Beden Eğitim Öğretmenliği=1; Müzik Öğretmenliği=2; Görsel Sanatlar Öğretmenliği=3

Tablo 4.4 incelendiğinde öğretmenlerin branşlarına göre boş zaman engelleri ölçeğinin alt boyutlarına ilişkin önem düzeyleri arasında farklılık olup olmadığı tespit edilmiştir. “Birey Psikolojisi” alt boyutunda öğretmenlerin branşlarına göre boş zaman engelleri önem düzeyleri arasında $F_{(2-235)}=3,95$, $p=,021<,05$ 'e göre anlamlı farklılık olduğu

görülmektedir. Bu anlamlı farklılık, Beden eğitim öğretmenlerinin rekreasyonel aktivitelere katılımının birey psikoloji kaynaklı boş zaman engeli önem düzeylerinin ($\bar{X}=7,89$), müzik öğretmenlerinin önem düzeylerinden ($\bar{X}=8,67$) ve görsel sanatlar öğretmenlerinin önem düzeylerinden ($\bar{X}=8,68$) daha düşük olmasından kaynaklanmaktadır. “Bilgi Eksikliği” alt boyutunda öğretmenlerin branşlarına göre boş zaman engelleri önem düzeyleri arasında $F_{(2-235)}=,95$, $p=,387>,05$ 'e göre anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. “Tesis” alt boyutunda öğretmenlerin branşlarına göre boş zaman engelleri önem düzeyleri arasında $F_{(2-235)}=,40$, $p=,185>,05$ 'e göre anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. “Arkadaş Eksikliği” alt boyutunda öğretmenlerin branşlarına göre boş zaman engelleri önem düzeyleri arasında $F_{(2-235)}=1,70$, $p=,185>,05$ 'e göre anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. “Zaman” alt boyutunda öğretmenlerin branşlarına göre boş zaman engelleri önem düzeyleri arasında $F_{(2-235)}=,94$, $p=,393>,05$ 'e göre anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. “İlgi Eksikliği” alt boyutunda öğretmenlerin branşlarına göre boş zaman engelleri önem düzeyleri arasında $F_{(2-235)}=6,10$, $p=,003<,05$ 'e göre anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Bu anlamlı farklılık, Beden eğitim öğretmenlerinin rekreasyonel aktivitelere katılımının ilgi eksikliği kaynaklı boş zaman engeli önem düzeylerinin ($\bar{X}=7,41$), müzik öğretmenlerinin önem düzeylerinden ($\bar{X}=8,46$) ve görsel sanatlar öğretmenlerinin önem düzeylerinden ($\bar{X}=8,32$) daha düşük olmasından kaynaklanmaktadır.

4.5. Öğretmenlerin Refah Düzeylerine Göre Rekreatif Aktivitelere Katılımını Engelleyen Boş Zaman Engelleri Önem Düzeyleri Arasında Anlamlı Farklılık Var mıdır?

Tablo 4.5: Öğretmenlerin Refah Düzeylerine Göre Boş Zaman Engelleri Ölçeğinin Alt Boyutlarına İlişkin Önem Düzeyleri Arasındaki Anlamlı Farklılığa İlişkin One-Way ANOVA (Tek Yönlü Varyans Analizi) Sonuçları

Boş Zaman Engelleri Ölçeği	Refah Düzeyi	N	\bar{X}	S	F(2-235)	p	Post Hoc (Tukey)
Birey Psikolojisi	Kötü	35	9,49	2,78	6,35	,002*	1>2, 1>3
	Normal	114	8,10	2,04			
	İyi	89	8,10	1,93			
Bilgi Eksikliği	Kötü	35	8,80	2,41	,51	,602	
	Normal	114	8,40	2,22			
	İyi	89	8,66	2,55			
Tesis	Kötü	35	9,49	1,99	,14	,869	
	Normal	114	9,35	1,76			
	İyi	89	9,28	2,14			
Arkadaş Eksikliği	Kötü	35	8,14	2,32	1,50	,224	
	Normal	114	7,45	2,25			
	İyi	89	7,78	2,07			
Zaman	Kötü	35	9,03	1,74	2,27	,105	
	Normal	114	8,96	1,43			
	İyi	89	9,38	1,26			
İlgi Eksikliği	Kötü	35	8,77	2,29	4,27	,015*	1>2
	Normal	114	7,57	2,11			
	İyi	89	8,03	2,22			

*p<,05 Kategoriler: Kötü=1; Normal=2; İyi=3

Tablo 4.5 incelendiğinde öğretmenlerin refah düzeylerine göre boş zaman engelleri ölçeğinin alt boyutlarına ilişkin önem düzeyleri arasında farklılık olup olmadığı tespit edilmiştir. “Birey Psikolojisi” alt boyutunda öğretmenlerin refah düzeylerine göre boş zaman engelleri önem düzeyleri arasında $F_{(2-235)}=6,35$, $p=,002<,05$ 'e göre anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Bu anlamlı farklılık, kötü refah düzeyine sahip olan öğretmenlerin rekreatif aktivitelere katılımının birey psikoloji kaynaklı boş zaman engeli önem düzeylerinin ($\bar{X}=9,49$), normal refah düzeyine sahip öğretmenlerin önem düzeylerinden ($\bar{X}=8,10$) ve iyi refah düzeyine sahip öğretmenlerin önem düzeylerinden ($\bar{X}=8,10$) daha yüksek olmasından kaynaklanmaktadır. “Bilgi Eksikliği” alt boyutunda öğretmenlerin refah düzeylerine göre boş zaman engelleri önem düzeyleri arasında $F_{(2-235)}=,51$, $p=,602>,05$ 'e göre anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. “Tesis” alt boyutunda

öğretmenlerin refah düzeylerine göre boş zaman engelleri önem düzeyleri arasında $F_{(2-235)}=,14$, $p=,869>,05$ 'e göre anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. “Arkadaş Eksikliği” alt boyutunda öğretmenlerin refah düzeylerine göre boş zaman engelleri önem düzeyleri arasında $F_{(2-235)}=1,50$, $p=,224>,05$ 'e göre anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. “Zaman” alt boyutunda öğretmenlerin refah düzeylerine göre boş zaman engelleri önem düzeyleri arasında $F_{(2-235)}=2,27$, $p=,105>,05$ 'e göre anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. “İlgi Eksikliği” alt boyutunda öğretmenlerin refah düzeylerine göre boş zaman engelleri önem düzeyleri arasında $F_{(2-235)}=4,27$, $p=,015<,05$ 'e göre anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Bu anlamlı farklılık, kötü refah düzeyine sahip öğretmenlerin rekreasyonel aktivitelere katılımının ilgi eksikliği kaynaklı boş zaman engeli önem düzeylerinin ($\bar{X}=8,77$), normal refah düzeyine sahip öğretmenlerin önem düzeylerinden ($\bar{X}=8,46$) ve görsel sanatlar öğretmenlerinin önem düzeylerinden ($\bar{X}=7,57$) daha yüksek olmasından kaynaklanmaktadır.

4.6. Öğretmenlerin Medeni Durumlarına Göre Rekreasyonel Aktivitelere Katılımını Engelleyen Boş Zaman Engelleri Önem Düzeyleri Arasında Anlamlı Farklılık Var Mıdır?

Tablo 4.6: Öğretmenlerin Medeni Durumlarına Göre Boş Zaman Engelleri Ölçeğinin Alt Boyutlarına İlişkin Önem Düzeyleri Arasındaki Anlamlı Farklılığa İlişkin Independent-Samples (Bağımsız Örneklemeler) T-Testi Sonuçları

Boş Zaman Engelleri Ölçeği	Medeni Durum	N	\bar{X}	S	t	sd	p
Birey Psikolojisi	Evli	169	7,95	2,24	4,08	236	,000*
	Bekar	69	9,17	1,72			
Bilgi Eksikliği	Evli	169	8,27	2,42	3,03	236	,003*
	Bekar	69	9,28	2,10			
Tesis	Evli	169	9,34	1,97	,09	236	,928
	Bekar	69	9,36	1,87			
Arkadaş Eksikliği	Evli	169	7,46	2,22	2,34	236	,020*
	Bekar	69	8,19	2,06			
Zaman	Evli	169	9,14	1,41	,10	249	,921
	Bekar	69	9,12	1,47			
İlgi Eksikliği	Evli	169	7,73	2,20	2,05	249	,041*
	Bekar	69	8,38	2,18			

* $p<,05$

Tablo 4.6 incelendiğinde öğretmenlerin medeni durumlarına göre boş zaman engelleri ölçeğinin alt boyutlarına ilişkin önem düzeyleri arasında farklılık olup olmadığı tespit edilmiştir. “Birey Psikolojisi” alt faktöründe öğretmenlerin medeni durumlarına göre önem düzeyleri arasında $t_{(236)}=4,08$, $p=,000<,05$ 'e göre anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Bu anlamlı farklılık evli öğretmenlerin rekreasyonel aktivitelere katılımının birey psikolojisi kaynaklı önem düzeylerinin ($\bar{X}=7,95$), bekâr öğretmenlerin rekreasyonel aktivitelere katılımının birey psikolojisi kaynaklı önem düzeylerinden ($\bar{X}=9,17$) daha düşük olmasından kaynaklanmaktadır. “Bilgi Eksikliği” alt faktöründe öğretmenlerin medeni durumlarına göre önem düzeyleri arasında $t_{(236)}=3,03$, $p=,003<,05$ 'e göre anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Bu anlamlı farklılık evli öğretmenlerin rekreasyonel aktivitelere katılımının bilgi eksikliği kaynaklı önem düzeylerinin ($\bar{X}=8,27$), bekâr öğretmenlerin rekreasyonel aktivitelere katılımının bilgi eksikliği kaynaklı önem düzeylerinden ($\bar{X}=9,28$) daha düşük olmasından kaynaklanmaktadır. “Tesis” alt faktöründe öğretmenlerin medeni durumlarına göre önem düzeyleri arasında $t_{(236)}=,09$, $p=,928>,05$ 'e göre anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. “Arkadaş Eksikliği” alt faktöründe öğretmenlerin medeni durumlarına göre önem düzeyleri arasında $t_{(236)}=2,34$, $p=,020<,05$ 'e göre anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Bu anlamlı farklılık evli öğretmenlerin rekreasyonel aktivitelere katılımının arkadaş eksikliği kaynaklı önem düzeylerinin ($\bar{X}=7,46$), bekâr öğretmenlerin rekreasyonel aktivitelere katılımının arkadaş eksikliği kaynaklı önem düzeylerinden ($\bar{X}=8,19$) daha düşük olmasından kaynaklanmaktadır. “Zaman” alt faktöründe öğretmenlerin medeni durumlarına göre önem düzeyleri arasında $t_{(236)}=,10$, $p=,921>,05$ 'e göre anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. “İlgi Eksikliği” alt faktöründe öğretmenlerin medeni durumlarına göre önem düzeyleri arasında $t_{(236)}=2,05$, $p=,041<,05$ 'e göre anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Bu anlamlı farklılık evli öğretmenlerin rekreasyonel aktivitelere katılımının ilgi eksikliği kaynaklı önem düzeylerinin ($\bar{X}=7,73$), bekâr öğretmenlerin rekreasyonel aktivitelere katılımının ilgi eksikliği kaynaklı önem düzeylerinden ($\bar{X}=8,38$) daha düşük olmasından kaynaklanmaktadır.

4.7. Öğretmenlerin Spor Yapma Durumlarına Göre Rekreatif Aktivitelere Katılımını Engelleyen Boş Zaman Engelleri Önem Düzeyleri Arasında Anlamlı Farklılık Var mıdır?

Tablo 4.7: Öğretmenlerin Spor Yapma Durumlarına Göre Boş Zaman Engelleri Ölçeğinin Alt Boyutlarına İlişkin Önem Düzeyleri Arasındaki Anlamlı Farklılığa İlişkin One-Way ANOVA (Tek Yönlü Varyans Analizi) Sonuçları

Boş Zaman Engelleri Ölçeği	Spor Yapma Durumlarına	N	\bar{X}	S	F(2-235)	P	Post Hoc (Tukey)
Birey Psikolojisi	Evet, Düzenli Olarak Spor Yapıyorum	69	7,77	2,26			
	Hayır, Hiç Spor Yapmıyorum	48	8,73	2,05	3,31	,038*	1<2, 1<3
	Ara Sıra ve Düzensiz Olarak Spor Yapıyorum	121	8,44	2,13			
Bilgi Eksikliği	Evet, Düzenli Olarak Spor Yapıyorum	69	7,88	2,55			
	Hayır, Hiç Spor Yapmıyorum	48	8,92	2,43	4,08	,018*	1<2, 1<3
	Ara Sıra ve Düzensiz Olarak Spor Yapıyorum	121	8,80	2,17			
Tesis	Evet, Düzenli Olarak Spor Yapıyorum	69	9,07	2,19			
	Hayır, Hiç Spor Yapmıyorum	48	9,79	2,00	1,98	,141	
	Ara Sıra ve Düzensiz Olarak Spor Yapıyorum	121	9,32	1,74			
Arkadaş Eksikliği	Evet, Düzenli Olarak Spor Yapıyorum	69	6,80	2,17			
	Hayır, Hiç Spor Yapmıyorum	48	8,63	1,92	11,03	,000*	1<2, 3<2 1<3
	Ara Sıra ve Düzensiz Olarak Spor Yapıyorum	121	7,79	2,15			
Zaman	Evet, Düzenli Olarak Spor Yapıyorum	69	8,96	1,47			
	Hayır, Hiç Spor Yapmıyorum	48	9,38	1,59	1,22	,296	
	Ara Sıra ve Düzensiz Olarak Spor Yapıyorum	121	9,13	1,32			
İlgi Eksikliği	Evet, Düzenli Olarak Spor Yapıyorum	69	7,59	2,29			
	Hayır, Hiç Spor Yapmıyorum	48	8,23	2,43	1,28	,281	
	Ara Sıra ve Düzensiz Olarak Spor Yapıyorum	121	7,98	2,06			

*p<,05 Kategoriler: Evet, Düzenli Olarak Spor Yapıyorum =1; Hayır, Hiç Spor Yapmıyorum =2; Ara Sıra ve Düzensiz Olarak Spor Yapıyorum =3

Tablo 4.7 incelendiğinde öğretmenlerin spor yapma durumlarına göre boş zaman engelleri ölçeğinin alt boyutlarına ilişkin önem düzeyleri arasında farklılık olup olmadığı tespit edilmiştir. “Birey Psikolojisi” alt boyutunda öğretmenlerin spor yapma durumlarına göre boş zaman engelleri önem düzeyleri arasında $F_{(2-235)}=3,31$, $p=,038<,05$ 'e göre anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Bu anlamlı farklılık, düzenli olarak spor yapan öğretmenlerin rekreasyonel aktivitelere katılımının birey psikoloji kaynaklı boş zaman engeli önem düzeylerinin ($\bar{X}=7,77$), hiç spor yapmayan öğretmenlerin önem düzeylerinden ($\bar{X}=8,73$) ve ara sıra ve düzensiz olarak spor yapan öğretmenlerin önem düzeylerinden ($\bar{X}=8,44$) daha düşük olmasından kaynaklanmaktadır. “Bilgi Eksikliği” alt boyutunda öğretmenlerin spor yapma durumlarına göre boş zaman engelleri önem düzeyleri arasında $F_{(2-235)}=4,08$, $p=,018<,05$ 'e göre anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Bu anlamlı farklılık, düzenli olarak spor yapan öğretmenlerin rekreasyonel aktivitelere katılımının bilgi eksikliği kaynaklı boş zaman engeli önem düzeylerinin ($\bar{X}=7,88$), hiç spor yapmayan öğretmenlerin önem düzeylerinden ($\bar{X}=8,92$) ve ara sıra ve düzensiz olarak spor yapan öğretmenlerin önem düzeylerinden ($\bar{X}=8,80$) daha düşük olmasından kaynaklanmaktadır. “Tesis” alt boyutunda öğretmenlerin spor yapma durumlarına göre boş zaman engelleri önem düzeyleri arasında $F_{(2-235)}=1,98$, $p=,141>,05$ 'e göre anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. “Arkadaş Eksikliği” alt boyutunda öğretmenlerin spor yapma durumlarına göre boş zaman engelleri önem düzeyleri arasında $F_{(2-235)}=11,03$, $p=,000<,05$ 'e göre anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Bu anlamlı farklılık, düzenli olarak spor yapan öğretmenlerin rekreasyonel aktivitelere katılımının arkadaş eksikliği kaynaklı boş zaman engeli önem düzeylerinin ($\bar{X}=6,80$), hiç spor yapmayan öğretmenlerin önem düzeylerinden ($\bar{X}=8,63$) ve ara sıra ve düzensiz olarak spor yapan öğretmenlerin önem düzeylerinden ($\bar{X}=7,79$) daha düşük olmasından ve ara sıra ve düzensiz olarak spor yapan öğretmenlerin rekreasyonel aktivitelere katılımının arkadaş eksikliği kaynaklı boş zaman engeli önem düzeylerinin ($\bar{X}=7,79$), hiç spor yapmayan öğretmenlerin önem düzeylerinden ($\bar{X}=8,63$) daha düşük olmasından kaynaklanmaktadır. “Zaman” alt boyutunda öğretmenlerin spor yapma durumlarına göre boş zaman engelleri önem düzeyleri arasında $F_{(2-235)}=1,22$, $p=,296>,05$ 'e göre anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. “İlgi Eksikliği” alt boyutunda öğretmenlerin spor yapma durumlarına göre boş zaman engelleri önem düzeyleri arasında $F_{(2-235)}=1,28$, $p=,281>,05$ 'e göre anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir.

BÖLÜM V

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Tartışma

İnsanlar yeryüzünde var olduğu günden beri kendilerini ve ailelerinin ihtiyaçlarını karşılamak zorunda kalmışlardır. Bu zorunluluk onları sürekli avlanmak, doğa ile mücadele etmek ve başkaları ile mücadele etmek zorunda bırakmıştır. O zamanlar insanlar sadece kendi ihtiyaçlarını karşılamış ve arta kalan zamanda dinlenmek ya da diğer güne hazırlık yapmak için kullanmışlardır.

İnsanlık tarihinin çok önemli bir gelişmesi olan tarımsal topluma geçen insanlar artık kendi ihtiyaçlarından fazlasını üretmeye başlamışlardır. Bu ihtiyaç fazlası üretimi toplumda soylu olarak adlandırılan kesimin diğer işçi sınıfının ürettiği ürünlerini onlara verdikleri toprak karşısında almasıyla kendilerine boş zaman yaratmasıyla sonuçlanmıştır. Bu boş zamanı bulan soylu kesimi toplumlarda sanatla, müzikle ve sporla uğraşarak kendilerini boş zamanlarında geliştirmişlerdir.

Bütün bu gelişmeler İngiltere’de başlayıp ve bütün dünyaya yayılan sanayi devrimi ile farklı bir boyut kazanmıştır. Sanayi devrimi ile insanlar kendilerinden güçlü makineler yapmışlar ve bu makinelere hükmetmişlerdir. Artık küçük dükkânlar, iş yerleri, yerlerini büyük fabrikalara bırakmıştır. Bu fabrikalaşma insanların hızlıca kırsaldan kentlere göç etmesiyle sonuçlanmıştır. Artık insanlar büyük fabrikalarda iş imkânı bulmuşlar ve çalışmaya başlamışlardır. Önceleri insanları bir makine gibi gören klasik yönetimler sonraki yıllarda insanların sadece bir makine gibi çalışmayacağını ve onun maddi ihtiyaçlarının yanında manevi ve informal ihtiyaçlarını da keşfetmişlerdir. Bütün bu gelişmeler sonunda insanların fabrikada çalıştığı saatler dışında kendi ihtiyaçlarını karşılamak için onlara vakit yaratılmasıyla sonuçlanmıştır. Bu vakitte insanlar kişisel ihtiyaçlarını karşılamışlardır. Bu boş vakit zamanla bir endüstri kolu haline gelmiş ve insanlara bu boş vakitlerinde en iyi seçeneği sunmak için kurulan kuruluşlar birbirleri ile yarışmışlardır.

Yapmış olduğumuz çalışmada yukarıdaki tarihsel süreç içerisinde ortaya çıkan boş zamanı insanlar değerlendirirken ne gibi zorluklarla karşılaştıkları veya onların boş zamanı verimli kullanmalarını engelleyen faktörler araştırmamızla ortaya konulmuştur.

Ankara ili Sincan ilçesinde beden eğitimi, müzik ve görsel sanatlar branşlarında görev yapan öğretmenlerin boş zaman engelleri incelenmesiyle amacıyla yapılan araştırmamıza 238 gönüllü öğretmen katılmış. Katımcıların demografik değişkenlerine göre boş zaman engelleri istatistikî bulgular ile tartışılmıştır.

Yapmış olduğumuz bu çalışmaya katılan öğretmenlerin farklı nedenlerden dolayı boş zaman faaliyetlerinde yer almadıkları ya da farklı nedenlerden dolayı engellendikleri ortaya çıkarmaktadır. Aynı zamanda araştırmaya katılan bireylerin önemli bir kısmının boş zaman yetersizliğine dikkat çektikleri görülmüştür. Karaküçük ve Gürbüz (2007) yapmış olduğu çalışmada katılımcıların çoğunun tesislerin yetersizliği, tesislerin kalitesi ve erişilebilirliği, boş zamanın kısıtlılığı gibi nedenlerden kaynaklandığını ortaya koymaktadır. Karaküçük ve Gürbüz'ün (2007) çalışması da, araştırmamızla eşdeğer veriler içermektedir. Crawford ve Godbey'e göre bireyin boş zaman aktivitelerine katılımı bireysel (psikolojik tutum vb.), bireylerarası (eş, arkadaş seçimi vb.) ve yapısal (ulaşım, tesisler vb.) faktörlerce engellendiğini ortaya koymaktadır. Araştırmamız, Crawford ve Godbey'in çalışmasıyla paralellik göstermektedir.

Ortaokul ve lise kademesinde görev yapan öğretmenlerin boş zaman engelleri ölçeğinin alt boyutlarına ait önem düzeylerine ilişkin betimsel istatistikler aşağıda verilmiştir. (Tablo 4.1) "Birey Psikolojisi" alt boyutuna ilişkin boş zaman engelleri önem düzeylerine ilişkin ortalamanın $\bar{X} = 8,30$ ($S=2,17$) olduğu görülmektedir. Minimum birey psikolojisi puanının 3,00 ve maksimum puanın 12,00 olduğu görülmektedir. "Bilgi Eksikliği" alt boyutuna ilişkin boş zaman engelleri önem düzeylerine ilişkin ortalamanın $\bar{X} = 8,56$ ($S=2,37$) olduğu görülmektedir. Minimum bilgi eksikliği puanının 3,00 ve maksimum puanın 12,00 olduğu görülmektedir. "Tesis" alt boyutuna ilişkin boş zaman engelleri önem düzeylerine ilişkin ortalamanın $\bar{X} = 9,34$ ($S=1,94$) olduğu görülmektedir. Minimum tesis puanının 6,00 ve maksimum puanın 12,00 olduğu görülmektedir. "Arkadaş eksikliği" alt boyutuna ilişkin boş zaman engelleri önem düzeylerine ilişkin ortalamanın $\bar{X} = 7,67$ ($S=2,20$) olduğu görülmektedir. Minimum arkadaş eksikliği puanının 3,00 ve maksimum puanın 12,00 olduğu görülmektedir. "Zaman" alt boyutuna ilişkin boş zaman engelleri önem düzeylerine ilişkin ortalamanın $\bar{X} = 9,13$ ($S=1,42$) olduğu görülmektedir. Minimum zaman puanının 5,00 ve maksimum puanın 12,00 olduğu görülmektedir. "İlgi Eksikliği" alt boyutuna ilişkin boş zaman engelleri önem düzeylerine ilişkin ortalamanın $\bar{X} = 7,92$ ($S=2,21$) olduğu görülmektedir. Minimum ilgi eksikliği puanının 3,00 ve maksimum puanın 12,00 olduğu görülmektedir. Ortaokul ve lise kademesinde görev yapan

öğretmenlerin boş zaman engelleri önem düzeyleri incelendiğinde boş zamanlarındaki rekreasyonel etkinliklere katılımlarında engel oluşturabilecek en önemli boyutun tesislerden kaynaklı engeller olduğu ve en önemsiz boyutun arkadaş eksikliğinden kaynaklı engeller olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Yapmış olduğumuz çalışmada öğretmenlerin rekreasyonel engelleri yukarıdaki gibi verilmiştir. Spor yaparken öğretmenlerin genelde tesislere çok önem verdiği görülmüştür. Bize göre bunun sebebi ise öğretmenlerin daha çok bilinçlendiği ve dünyada ki gelişmeleri yakından takip etmesidir. Yani modern tesisleşmenin yetersiz olması ve tesislerin kalabalık olması öğretmenlerin yapmış olduğu spordan yeteri kadar verim alamayacağını düşünmesine sebep olmuştur. Başka bir sonuç ise arkadaş eksikliği bu alt boyut öğretmenlerin en az önem verdiği boyut olarak tespit edilmiştir. Bize göre bunun sebebi spor yapacak olan öğretmenin diğer arkadaşları ile zamanının uyuşmaması ve yapılan planların birbirini tutmamasıdır.

Öğretmenlerin cinsiyetlerine göre rekreasyonel aktivitelere katılımı incelendiğinde birey psikolojisi, bilgi eksikliği, tesis ve zaman alt faktörlerinde önemli farklılıklar olmadığı tespit edilmiştir. “İlgi Eksikliği” alt faktöründe kadın öğretmenlerin rekreasyonel aktivitelere katılımının ilgi eksikliği kaynaklı önem düzeyi ($\bar{X}=8,23$) ile erkek öğretmenlerin rekreasyonel aktivitelere katılımının ilgi eksikliği kaynaklı önem düzeyi ($\bar{X}=7,64$) arasında $t_{(236)}=2,08$, $p=,039<,05$ 'e kıyasla gözle görülebilir farklılık vardır.

Öğretmenlerin cinsiyetlerine göre boş zaman engellerinin sadece ilgi eksikliğinden kaynaklı önem düzeyleri arasında anlamlı farklılık vardır. Bu anlamlı farklılık kadın öğretmenlerin ilgi eksikliğinden kaynaklı rekreasyonel aktivitelere katılımının erkek öğretmenlerin ilgi eksikliğinden kaynaklı katılımına göre daha çok etkilendiği sonucuna ulaşılmıştır.

Yukarıdaki çıkan sonuç cinsiyet değişkenliğine bağlı olarak ortaya çıkan bir sonuçtur. Yani bize göre insanların yaratılış fitratına dayanan bir bulgudur. Şöyle ki erkek ve kadın yaratılış itibarıyla birbirlerinden çok farklıdır. Erkekler eski çağlardan beri kendisinin ve ailesinin koruyuculuğunu üstlendikleri için hem besin temin eden ve onlar için mücadele eden konumda olmuştur. Kadın ise daha narin ve evcimendir. Fakat değişen toplumlarda kadın ve erkek rolleri zamanlar değişmiştir. Kadın da artık iş dünyasına girmiş ve kendi geçiminin sağlar duruma gelmiştir. Fakat bu gelişmeler yaratılıştan gelen özellikleri çok etkilememiştir. Bunun neticesinde bu durumu çalışmayla bağdaştırdığımızda kadın her zaman erkekten daha çok ilgiye ihtiyaç duyar bu durum tespitimizin çalışmadaki karşılığı

ise yukarıda çıkan sonuç ile paralellik göstermektedir. Kadınların ilgi eksikliği yüzünden rekreasyon faaliyetlerine katılımı erkeklere göre daha azdır.

Tolukan (2010)'ın öğrenciler üzerinde yapmış olduğu çalışmaya göre çıkan sonuçta öğrencilerin cinsiyet değişkenindeki verilere göre kadın, erkek katılımcılar içerisinde yalnızca “bilgi eksikliği” puanlarına yönelik istatistikî açıdan anlamlı farka saptandığı ayrıca farkın nedeninin kadınlardan kaynaklandığı (t değeri=2.179, p değeri=0.030) saptanmıştır. Başka boyutlarda ise anlamlı farklılıklar tespit edilmemiştir. Cinsiyet değişkenleri açısından öğretmenler ve öğrenciler üzerinde yapılan çalışmalar karşılaştırıldığında sonuçlar açısından bir paralellik söz konusu değildir.

Alexandris ve Carroll'un (1997), bilimsel çalışmasında cinsiyetin rekreasyonel faaliyette bulunmada artı yönde bir etkisi olduğunu belirtmiştir. Culp (1998) cinsiyetin toplumsal açıdan mühim bir yapı taşı olduğunu ve kişilerin boş vakit etkinliklerini kısıtlayan önemli bir durum olduğunu söylemiştir. Pulur'un (2003) yapmış olduğu araştırmada ise yurtlarda kalan kız öğrencilerin sportif etkinliklere aktif olarak katılma arzularının (%84) erkek öğrencilerden (%72) daha fazla olduğu görülmüştür.

Yapılan birçok bilimsel çalışma bu araştırma sonuçlarını desteklemektedir. Henderson ve ark (1996) hazırladıkları araştırmada, erkek ve kadının toplumda yüz yüz geldikleri olayların birbirinden değişik olduğunu, bu yüzden boş zamanlarında uğraştıkları etkinliklerde de farklılık olduğunu vurgulamışlardır. Moccia (2000), cinsiyet, boş zaman aktivitelerini seçmede mühim bir paya sahiptir. McCreedy ve Altergoot (1993) hazırladıkları araştırmada, Moccia'yı destekleyen verilere vararak, kişilerin boş zaman aktivitelerinde yer almalarını etki eden nedenler içerisinde ailevi durumunun ve cinsiyetin önemli bir paya sahip olduğunu belirlemiştir. Hudson (2000) üzerinde durduğu araştırmada, boş zaman etkinliklerinde bulunma konusunda erkek ve kadınlar arasında ciddi farklılıklar bulunduğunu belirlemiştir. Boş zaman faaliyetlerinde yer almada kadınlar, erkeklere göre daha çok engelle karşı karşıya gelmektedir. (Henderson ve Bialeschki, 1993; Shaw, 1994) ve kadınların çoğu, serbest zaman etkinliklerinde yer alabilmek amacıyla yeterli imkân verilmediğini düşünmektedir (Henderson ve Bialeschki, 1991).

Henderson'ın yaptığı araştırmada (1995), kadınların serbest vakit etkinliklerinde yer almak için aile bireylerinden, sosyal çevrelerinden gerekli destek alamadıkları ve gerekli serbest zamanlarının bulunmadığı yönünde kanıya varmıştır. Kadınların fiziksel anatomisi serbest zaman faaliyetlerinde bulunmalarını da etkileyebilmektedir. James (1995), farklı sebeplerden ötürü kadınların dış görünüşlerinin, açık alan tesislerinde yapabilecekleri faaliyetleri kısıtladığı tespitinde bulunmuştur. McDonald ve Archer (1990),

ergenlik dönemindeki kimi kızların cinsiyete yönelik bazı spor türlerinde bulunmadıklarını saptamıştır. Birden fazla fiziksel aktivitenin erkeklerce seçilmesinin ana sebebi de erkek vücudunun kadınlara oranla çok daha fazla kuvvetli olmasıdır (Kane, 1990; Nelson, 1994).

Öğretmenlerin yaşlarına göre boş zaman engelleri ölçeğinin faktörlerine göre önem seviyeleri içerisinde anlamlı farklılığa ilişkin One-Way ANOVA sonuçları incelendiğinde (Tablo 4.3) öğretmenlerin yaşlarına göre boş zaman engelleri ölçeğinin alt boyutlarına ilişkin önem düzeyleri arasında farklılık olup olmadığı tespit edilmiştir. “Birey Psikolojisi” alt boyutunda öğretmenlerin yaşlarına göre boş zaman engelleri önem seviyeleri içerisinde $F_{(3-234)}=,44$, $p=,727>,05$ 'e göre belirgin değişiklik yoktur. “Bilgi Eksikliği” boyutunda öğretmenlerin yaşlarına göre boş zaman engelleri önem seviyeleri arasında $F_{(3-234)}=1,33$, $p=,266>,05$ 'e göre belirgin değişiklik yoktur. “Tesis” alt boyutunda öğretmenlerin yaşlarına göre boş zaman engelleri önem seviyeleri arasında $F_{(3-234)}=,77$, $p=,514>,05$ 'e göre belirgin değişiklik yoktur. “Arkadaş Eksikliği” boyutunda öğretmenlerin yaşlarına göre boş zaman engelleri önem seviyeleri arasında $F_{(3-234)}=,59$, $p=,621>,05$ 'e göre belirgin değişiklik yoktur. “Zaman” alt boyutunda öğretmenlerin yaşlarına göre boş zaman engelleri önem seviyeleri arasında $F_{(3-234)}=,59$, $p=,621>,05$ 'e göre belirgin değişiklik yoktur. “İlgi Eksikliği” alt boyutunda öğretmenlerin yaşlarına göre boş zaman engelleri önem seviyeleri arasında $F_{(3-234)}=,42$, $p=,737>,05$ 'e göre belirgin değişiklik yoktur. Öğretmenlerin yaşlarına göre boş zaman engelleri ölçeğinin alt boyutlarına ait boş zaman engelleri önem düzeyleri arasında anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir.

Bireyin psikolojik durumu, arkadaş eksikliği, tesis, bilgi eksikliği, vakit ve alaka yoksunluğu (serbest vakit engelleri) açısından önemli bir farklılık görülmediği tespit edilmiştir. Bütün yaş düzeylerinde öğretmenler bireyin psikolojik durumu, arkadaş eksikliği, tesis, bilgi eksikliği, zaman ve ilgi eksikliği aynı oranda öneme sahip olduğu bir farklılık yaratmadığı sonucuna ulaşılmaktadır.

Yaşın boş zaman engellerin de anlamlı bir etkisinin olmadığı tespit edilmiştir. Bize göre bunun sebebi yaş gruplarının belli bir yaşı geçmesidir. Daha açık ifade edecek olursak belli bir bilinç seviyesine gelmiş yaşta olmalarıdır.

Süzer (1996)'in boş zamanlarda faydalanma düşüncesi, farklı yaş grupları için ele alınmış ve her dönemde farklı nitelikler göstermiş bir süreç olmuştur. Bu sürecin özellikle kişilerde, ruhsal, biyolojik ve sosyal yönden yoğun değişimin olduğu bir dönem olan gençliğin etkisi kişi ve sosyal çevre açısından oldukça öneme sahiptir.

Güler (2017)'in üniversite öğrencileri üzerinde yapmış olduğu çalışmalar incelendiğinde ise yaş değişkeni üzerinde anlamlı farklılıklar olduğu görülmektedir.

Araştırmaya katılan bireylerin yaş değişkenine göre boş zaman etkinlikleri açısından anlamlı farkın olduğu belirlenmiştir. Bu farkın; 21-24 yaş grubu bireylerin boş zaman değerlendirme alışkanlıklarınının 17-20 ile 25 ve üstü yaş grupları olan bireylerden anlamlı düzeyde yüksek olduğu belirlenmiştir. Yaş değişkenine göre, sosyal uyum düzeyi puanları ve iletişim beceri düzeyi puanları arasında ise anlamlı bir farklılık görülmemektedir.

Aynı şekilde Tolukan (2010)'ın öğrenciler üzerinde yapmış olduğu çalışma incelendiğinde sınıf düzeyleri (yaş farklılığı) fikirleri açısından anlamlı bir farklılığın olmadığı gözlenmiştir. Sınıflardaki öğrenciler çoğunlukla aynı düşünceye sahiptirler.

Öğretmenlerin branşlarına göre boş zaman engelleri ölçeğinin faktörlerine yönelik önem seviyeleri arasındaki anlamlı farklılığa ilişkin One-Way ANOVA sonuçları incelendiğinde (tablo 4.4) öğretmenlerin branşlarına göre boş zaman engelleri ölçeğinin alt boyutlarına ilişkin önem düzeyleri arasında farklılık olup olmadığı tespit edilmiştir. “Birey Psikolojisi” alt boyutunda öğretmenlerin branşlarına göre boş zaman engelleri önem seviyeleri arasında $F_{(2-235)}=3,95$, $p=,021<,05$ 'e göre belirgin değişiklik vardır. Bu belirgin farklılığın, beden eğitim öğretmenlerinin rekreasyonel aktivitelere katılımınının birey psikoloji kaynaklı boş zaman engeli önem düzeylerinin ($\bar{X}=7,89$), müzik öğretmenlerinin önem düzeylerinden ($\bar{X}=8,67$) ve görsel sanatlar öğretmenlerinin önem düzeylerinden ($\bar{X}=8,68$) daha düşük olmasından kaynaklanmaktadır. “Bilgi Eksikliği” alt boyutunda öğretmenlerin branşlarına göre boş zaman engelleri önem seviyeleri arasında $F_{(2-235)}=,95$, $p=,387>,05$ 'e göre belirgin değişiklik yoktur. “Tesis” boyutunda öğretmenlerin branşlarına göre boş zaman engelleri önem seviyeleri arasında $F_{(2-235)}=,40$, $p=,185>,05$ 'e göre belirgin değişiklik yoktur. “Arkadaş Eksikliği” alt boyutunda öğretmenlerin branşlarına göre boş zaman engelleri önem seviyeleri arasında $F_{(2-235)}=1,70$, $p=,185>,05$ 'e göre belirgin değişiklik yoktur. “Zaman” boyutunda öğretmenlerin branşlarına göre boş zaman engelleri önem seviyeleri arasında $F_{(2-235)}=,94$, $p=,393>,05$ 'e göre belirgin değişiklik yoktur. “İlgi Eksikliği” boyutunda öğretmenlerin branşlarına göre boş zaman engelleri önem seviyeleri arasında $F_{(2-235)}=6,10$, $p=,003<,05$ 'e göre belirgin değişiklik vardır. Gözlemlenen bu belirgin farklılık, beden eğitim öğretmenlerinin rekreasyonel aktivitelere katılımınının ilgi eksikliği kaynaklı boş zaman engeli önem düzeylerinin ($\bar{X}=7,41$), müzik öğretmenlerinin önem düzeylerinden ($\bar{X}=8,46$) ve görsel sanatlar öğretmenlerinin önem düzeylerinden ($\bar{X}=8,32$) daha düşük olmasından kaynaklanmaktadır. Arkadaş eksikliği, zaman ve bilgi eksikliği ve tesis engelleri açısından anlamlı bir farklılık olmadığı saptanmıştır.

Öğretmenlerin branşlarına göre boş zaman engellerine ilişkin birey psikolojisi ve ilgi eksikliği kaynaklı engeller bağlamında önem düzeyleri arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Bu anlamlı farklılık, beden eğitimi öğretmenlerinin birey psikolojisi ve ilgi eksikliği kaynaklı rekreasyonel aktivitelere katılımının önem düzeylerinin, müzik öğretmeni ve görsel sanatlar öğretmenin önem düzeylerinden daha düşük olmasından kaynaklandığı sonucuna ulaşılmıştır.

Bize göre birey psikolojisinin de beden eğitimi öğretmenlerinin aktivitelere katılımında sakatlanma ve yorgunluk hisleri müzik ve görsel sanatlar öğretmenlerine göre daha az etkilemiştir. Beden eğitimi öğretmenleri müzik ve görsel sanatlar öğretmenlerine göre daha çok aktivitelere katılmıştır.

Öğretmenlerin refah düzeylerine göre boş zaman engelleri ölçeğinin faktörlerine yönelik önem seviyeleri arasındaki anlamlı farklılığa ilişkin One-Way ANOVA sonuçları incelendiğinde (tablo 4.5) öğretmenlerin refah düzeylerine göre boş zaman engelleri ölçeğinin alt boyutlarına ilişkin önem düzeyleri arasında farklılık olup olmadığı tespit edilmiştir. “Birey Psikolojisi” alt boyutunda öğretmenlerin refah düzeylerine göre boş zaman engelleri önem seviyeleri arasında $F_{(2-235)}=6,35$, $p=,002<,05$ 'e göre belirgin değişiklik olduğu görülür. Gözlemlenen bu belirgin değişiklik, kötü refah düzeyine sahip olan öğretmenlerin rekreasyonel aktivitelere katılımının birey, psikoloji kaynaklı boş zaman engeli önem düzeylerinin ($\bar{X}=9,49$), normal refah düzeyine sahip öğretmenlerin önem düzeylerinden ($\bar{X}=8,10$) ve iyi refah düzeyine sahip öğretmenlerin önem düzeylerinden ($\bar{X}=8,10$) daha yüksek olmasından kaynaklanmaktadır. “Bilgi Eksikliği” alt boyutunda öğretmenlerin refah seviyelerine göre boş zaman engelleri önem düzeyleri arasında $F_{(2-235)}=,51$, $p=,602>,05$ 'e göre belirgin değişiklik olmadığı görülür. “Tesis” boyutunda öğretmenlerin refah düzeylerine göre boş zaman engelleri önem seviyeleri arasında $F_{(2-235)}=,14$, $p=,869>,05$ 'e göre belirgin değişiklik olmadığı görülür. “Arkadaş Eksikliği” boyutunda öğretmenlerin refah seviyelerine göre boş zaman engelleri önem seviyeleri arasında $F_{(2-235)}=1,50$, $p=,224>,05$ 'e göre belirgin değişiklik olmadığı görülür. “Zaman” boyutunda öğretmenlerin refah seviyelerine göre boş zaman engelleri önem seviyeleri arasında $F_{(2-235)}=2,27$, $p=,105>,05$ 'e göre belirgin değişiklik yoktur. “İlgi Eksikliği” boyutunda öğretmenlerin refah düzeylerine göre boş zaman engelleri önem seviyeleri arasında $F_{(2-235)}=4,27$, $p=,015<,05$ 'e göre belirgin değişiklik vardır. Gözlemlenen bu belirgin değişiklik, kötü refah düzeyine sahip öğretmenlerin rekreasyonel aktivitelere katılımının ilgi eksikliği kaynaklı boş zaman engeli önem düzeylerinin ($\bar{X}=8,77$), normal

refah düzeyine sahip öğretmenlerin önem düzeylerinden ($\bar{X}=8,46$) ve görsel sanatlar öğretmenlerinin önem düzeylerinden ($\bar{X}=7,57$) daha yüksek olmasından kaynaklanmaktadır.

Öğretmenlerin refah düzeylerine göre boş zaman engellerine ilişkin birey psikolojisi ve ilgi eksikliği kaynaklı engeller bağlamında önem düzeyleri arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Bu anlamlı farklılık kötü refah düzeyine sahip öğretmenlerin birey psikolojisi ve ilgi eksikliği kaynaklı rekreasyonel aktivitelere katılımının önem düzeylerinin, normal ve iyi refah düzeyine sahip öğretmenlerin önem düzeylerinden daha yüksek olmasından kaynaklandığı sonucuna ulaşılmıştır.

Yukarıdaki bulguların sebebi ise insanlar önce temel ihtiyaçlarını karşılarlar bu temel ihtiyaçları karşılandıktan sonra diğer ihtiyaçlar ortaya çıkar; insan karnını doyurmadan ya da para kazanmadan sosyalleşemez. Bunun en güzel örneği ise Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisidir. Buna göre insan ilk önce fizyolojik ihtiyacını karşılar, bu ihtiyaç karşılandıktan sonra güvenlik ihtiyacı ortaya çıkar can güvenliği, iş güvenliği gibi, bundan sonra ise sosyalleşme ihtiyacı ortaya çıkar bu da bir gruba üye olma, ait olma vb. sonra ise insanın takdir edilme ihtiyacı en son ise de kendini gerçekleştirme. Bu ihtiyaçlar hiyerarşisinden de anlaşılacağı üzere bir ihtiyaç karşılanmadan başka ihtiyaca geçemez insan. Çalışmamızdaki refah düzeyi de bu bakış açısı ile anlamlı bir farklılık göstermiş refah düzeyi kötü olan insanlar boş zaman aktivitelerine katılım sağlamak noktasında refah düzeyi yüksek olan insanlara nazaran daha geride kalmıştır.

Karaküçük ve Gürbüz (2007) tarafından öğretim elemanlarına yapılan araştırmada çıkan sonuç, yaşam şartları iyileştikçe faaliyetlerde bulunma da maddiyat unsurundan daha az etkilendikleri saptanmıştır. Torkildens ve Hawkins, Peng, Hsieh ve Eklund'un ekonomik kazancın rekreasyonel faaliyetlerde yer alma açısından önemli bir belirleyicidir (Karaküçük ve Gürbüz, 2007). Maddi unsurların rekreasyonel etkinliklerde bulunma düzeyleri üzerindeki etkisi göz önüne alındığında araştırmalardan ulaşılan sonuçlar, refah seviyesinin yeterli düzeyde olduğu katılımcıların düşük refah seviyesine sahip olduklarını belirten katılımcılara göre daha az etkilendiği sonucuna ulaşmıştır. Çıkan sonuçlar araştırmamızın sonuçlarıyla paralellik göstermiştir. Gelir düzeyi rekreasyonel etkinliklerde yer almada ilk üç sırada yer alan bir unsurdur (Burton ve ark, 2003 ve Jackson, 1993). Yapılan çalışmalar ve yaptığımız araştırma sonuçlarında elde edilen bulgular incelendiğinde kişilerin rekreasyonel etkinliklerde yer almalarında refah seviyeleri mühim bir unsurdur.

Tolukan (2010)'ın yapmış olduğu araştırma incelendiğinde üniversitede okuyan bireylerin rahatlık düzeyleri boyutuna yönelik “insan psikolojisi” boyutuyla alakalı sonuçları rahatlık düzeylerine yönelik belirgin değişiklik bulunduğu, bulunan bu değişikliklerin rahatlık düzeyi oldukça yüksek olan kişilerin refah seviyeleri düşük düzeydeki kişilere göre “insan psikolojisi” faktörüne yönelik sonuçlarının oldukça fazla gözlemlendiği belirlenmiştir.

Öğretmenlerin medeni durumuna göre boş zaman engelleri ölçeğinin alt boyutlarına ilişkin önem düzeyleri arasındaki anlamlı farklılığa ilişkin Independent-Samples (Tablo 4.6) sonuçları incelendiğinde öğretmenlerin medeni durumuna göre boş zaman engelleri ölçeğinin alt boyutlarına ilişkin önem düzeyleri arasında farklılık olup olmadığı tespit edilmiştir. “Birey Psikolojisi” alt faktöründe öğretmenlerin medeni durumlarına göre önem düzeyleri ilişkisi açısından $t_{(236)}=4,08$, $p=,000<,05$ 'e göre belirgin değişiklik vardır. Gözlemlenen bu belirgin değişiklik evli öğretmenlerin rekreasyonel aktivitelere katılımının birey psikolojisi kaynaklı önem düzeylerinin ($\bar{X}=7,95$), bekâr öğretmenlerin rekreasyonel aktivitelere katılımının birey psikolojisi kaynaklı önem düzeylerinden ($\bar{X}=9,17$) daha az olmasından kaynaklanır. “Bilgi eksikliği” alt faktöründe öğretmenlerin medeni durumlarına göre önem düzeyleri açısından $t_{(236)}=3,03$, $p=,003<,05$ 'e göre belirgin değişiklik vardır. Gözlemlenen bu belirgin değişiklik evli öğretmenlerin rekreasyonel aktivitelere katılımının bilgi eksikliği kaynaklı önem düzeylerinin ($\bar{X}=8,27$), bekâr öğretmenlerin rekreasyonel aktivitelere katılımının bilgi eksikliği kaynaklı önem düzeylerinden ($\bar{X}=9,28$) daha düşük olmasından kaynaklanmaktadır. “Tesis” faktöründe öğretmenlerin medeni durumlarına yönelik önem düzeyleri arasında $t_{(236)}=,09$, $p=,928>,05$ 'e göre belirgin değişiklik yoktur. “Arkadaş Eksikliği” alt faktöründe öğretmenlerin medeni durumlarına göre önem düzeyleri arasında $t_{(236)}=2,34$, $p=,020<,05$ 'e göre anlamlı farklılık vardır. Gözlemlenen bu belirgin değişiklik evli öğretmenlerin rekreasyonel aktivitelere katılımının arkadaş eksikliği kaynaklı önem düzeylerinin ($\bar{X}=7,46$), bekâr öğretmenlerin rekreasyonel aktivitelere katılımının arkadaş eksikliği kaynaklı önem düzeylerinden ($\bar{X}=8,19$) daha az olmasından kaynaklanır. “Zaman” alt faktöründe öğretmenlerin medeni durumlarına göre önem düzeyleri arasında $t_{(236)}=,10$, $p=,921>,05$ 'e göre anlamlı farklılık yoktur. “İlgi Eksikliği” alt faktöründe öğretmenlerin medeni durumlarına göre önem düzeyleri arasında $t_{(236)}=2,05$, $p=,041<,05$ 'e göre belirgin değişiklik vardır. Gözlemlenen bu belirgin değişiklik evli öğretmenlerin rekreasyonel aktivitelere katılımının ilgi eksikliği kaynaklı önem düzeylerinin ($\bar{X}=7,73$), bekâr

öğretmenlerin rekreasyonel aktivitelere katılımının ilgi eksikliği kaynaklı önem düzeylerinden ($\bar{X}=8,38$) daha az olmasından kaynaklanır.

Öğretmenler medeni durumuna göre boş zaman engellerinin bireyin psikolojik durumu, arkadaş eksikliği, bilgi eksikliği ve ilgi eksikliğinden kaynaklı önem düzeyleri arasında anlamlı farklılık vardır. Bu anlamlı farklılık ile birlikte evli öğretmenlerin rekreasyonel aktivitelere katılımına ilişkin boş zaman engelleri önem düzeylerinin, bekâr öğretmenlerin boş zaman engelleri önem düzeylerine göre daha az etkilendiği sonucuna ulaşılmıştır.

Çalışmamızda yukarıdaki bulunanın sonuç bizi şaşırtan bir sonuç olmuştur. Bunun sebebi ise bekâr öğretmenlerin sorumluluklarının daha az olduğu için rekreasyonel faaliyetlere katılmalarının daha çok olması beklenmesidir. Fakat bulunan sonuç tam tersidir bunun sonucu ise bize göre evli öğretmenlerin daha düzenli yaşadığı ve sağlık koşullarında daha çok önem verdiğidir ve evli öğretmenlerin evlilik sebebi ile kendilerine ayırdığı vakidin kısıtlı olduğu ve bunu kıymetini daha çok bilmesidir.

Öğretmenlerin spor yapma durumlarına göre boş zaman engelleri ölçeğinin faktörlerine yönelik önem seviyeleri arasındaki anlamlı farklılığa ilişkin One-Way ANOVA sonuçları incelendiğinde (Tablo 4.7) öğretmenlerin spor yapma durumuna göre boş zaman engelleri ölçeğinin alt boyutlarına ilişkin önem düzeyleri arasında farklılık olup olmadığı tespit edilmiştir. “Birey Psikolojisi” alt boyutunda öğretmenlerin spor yapma durumlarına göre boş zaman engelleri önem seviyeleri arasında $F_{(2-235)}=3,31$, $p=,038<,05$ 'e göre belirgin değişiklik vardır. Gözlemlenen bu belirgin değişiklik, düzenli olarak spor yapan öğretmenlerin rekreasyonel aktivitelere katılımının birey psikoloji kaynaklı boş zaman engeli önem düzeylerinin ($\bar{X}=7,77$), hiç spor yapmayan öğretmenlerin önem düzeylerinden ($\bar{X}=8,73$) ve ara sıra ve düzensiz olarak spor yapan öğretmenlerin önem düzeylerinden ($\bar{X}=8,44$) daha düşük olmasından kaynaklanmaktadır. “Bilgi Eksikliği” alt boyutunda öğretmenlerin spor yapma durumlarına göre boş zaman engelleri önem düzeyleri arasında $F_{(2-235)}=4,08$, $p=,018<,05$ 'e göre belirgin değişiklik vardır. Gözlemlenen bu belirgin değişiklik, düzenli olarak spor yapan öğretmenlerin rekreasyonel aktivitelere katılımının bilgi eksikliği kaynaklı boş zaman engeli önem düzeylerinin ($\bar{X}=7,88$), hiç spor yapmayan öğretmenlerin önem düzeylerinden ($\bar{X}=8,92$) ve ara sıra ve düzensiz olarak spor yapan öğretmenlerin önem düzeylerinden ($\bar{X}=8,80$) daha düşük olmasından kaynaklanmaktadır. “Tesis” alt boyutunda öğretmenlerin spor yapma durumlarına göre boş zaman engelleri önem seviyeleri arasında $F_{(2-235)}=1,98$, $p=,141>,05$ 'e göre belirgin

değişiklik yoktur. “Arkadaş Eksikliği” boyutunda öğretmenlerin spor yapma durumlarına göre boş zaman engelleri önem düzeyleri arasında $F_{(2-235)}=11,03$, $p=,000<,05$ 'e göre belirgin değişiklik vardır. Gözlemlenen bu belirgin değişiklik, düzenli spor yapan öğretmenlerin rekreasyonel aktivitelere katılımının arkadaş eksikliği kaynaklı boş zaman engeli önem düzeylerinin ($\bar{X}=6,80$), hiç spor yapmayan öğretmenlerin önem düzeylerinden ($\bar{X}=8,63$) ve ara sıra ve düzensiz olarak spor yapan öğretmenlerin önem düzeylerinden ($\bar{X}=7,79$) daha düşük olmasından ve ara sıra ve düzensiz olarak spor yapan öğretmenlerin rekreasyonel aktivitelere katılımının arkadaş eksikliği kaynaklı boş zaman engeli önem düzeylerinin ($\bar{X}=7,79$), hiç spor yapmayan öğretmenlerin önem düzeylerinden ($\bar{X}=8,63$) daha düşük olmasından kaynaklanmaktadır. “Zaman” alt boyutunda öğretmenlerin spor yapma durumlarına göre boş zaman engelleri önem seviyeleri arasında $F_{(2-235)}=1,22$, $p=,296>,05$ 'e göre belirgin değişiklik yoktur. “İlgi Eksikliği” boyutunda öğretmenlerin spor yapma durumlarına göre boş zaman engelleri önem seviyeleri arasında $F_{(2-235)}=1,28$, $p=,281>,05$ 'e göre belirgin değişiklik yoktur.

Öğretmenlerin spor yapma durumlarına göre boş zaman engellerine ilişkin insan psikolojisi, bilgi yetersizliği ve partner eksikliğinden kaynaklı engeller bağlamında önem düzeyleri açısından farklılıklar saptanmıştır. Bu farklılıklar düzenli olarak spor yapan öğretmenlerin rekreasyonel aktivitelere katılımının önem düzeylerinin, hiç spor yapmayan ve ara sıra ve düzenli olarak spor yapan öğretmenlerin önem düzeylerinden daha düşük olmasından kaynaklandığı sonucuna ulaşılmıştır.

5.2. Sonuç

Araştırmamıza lise ve ortaokul kademesinde görev yapan beden eğitimi, müzik ve görsel sanatlar branşında görev yapan 238 gönüllü öğretmen katılmıştır. Öğretmenlerin demografik özelliklerine göre ölçek verileri incelendiğinde aşağıdaki sonuçlar tespit edilmiştir.

Sonuç olarak; öğretmenlerin boş zamanları değerlendirmede zorluklarla karşılaştığı görülmektedir. Öğretmenlerin rekreasyonel aktivitelere katılımını engelleyen boş zaman engelleri incelenip bir önem sırası yapıldığında sırasıyla tesisler, zaman, bilgi eksikliği, birey psikolojisi, ilgi eksikliği ve en önemsiz boyutun arkadaş eksikliğinden kaynaklandığı verilerine ulaşılmıştır. Boş zaman engelleri alt faktörleri incelendiğinde en önemli boyutun tesis ve zaman olduğu dikkatimizi çekmektedir. Yapılan birçok araştırma çalışmamızla

paralellik göstermiştir. Öğretmenleri engelleyen bu faktörlerin etkisini azaltmak için, okullarda öğretmenlerin faydalanabileceği rekreasyon alanların yapılması zaman ve tesis faktörünün etkisini azaltabileceğini düşünüyoruz. Cinsiyetin boş zaman faaliyetlerine katılımını engelleyen önemli sebeplerden olduğu kabul edilir. Araştırmamızda cinsiyetler açısından sadece ilgi eksikliğinden kaynaklı anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Yaş düzeyleri bakımından anlamlı farklılıklar olmadığı verilerine ulaşılmıştır. Bunun nedenini çalışmamıza katılan öğretmenlerin yaşlarının belli bir aralıkta olması etkili olmuştur. Branş farklılıklarına göre birey psikolojisi ve ilgi eksikliği kaynaklı anlamlı farklılıklar olduğuna ulaşılmıştır. Beden eğitimi öğretmenlerinin müzik ve görsel sanatlar öğretmenlerine göre küçük yaşta sporla uğraşmaları, sporculuk yaşantıları ve üniversite de aldıkları eğitimin bu farkın oluşmasında etkili olduğunu düşünüyoruz. Refah düzeyine göre anlamlı farklılıklara ulaşılmıştır. Refah düzeyi rekreasyonel faaliyetlere katılmada önemli bir engel olarak görülmektedir. Yapılan birçok çalışmada, araştırmamızla paralellik göstermektedir. Bu engelin etkisini azaltmak için kamu kuruluşları, büyükşehir belediyeleri ve ilçe belediyeleri tarafından ücretsiz tesisler yapmalı, tesislerin ulaşımı için otobüsler ayarlanmalıdır. Bu tesislerde faaliyetler düzenlenmeli ve yeterli sayıda eğitmen olmalı ve eğitmenler alanında uzman kişiler olmalıdır. Bu çalışmaların yapılması refah düzeyi engellenin etkisini azaltacağını düşünmekteyiz. Medeni durumuna göre insan psikolojisi, bilgisizlik, eş, dost, arkadaş yoksunluğu ve ilgi eksikliğinden kaynaklı anlamlı farklılıklar olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin spor yapma durumlarına göre boş zaman engellerine ilişkin insan psikolojisi, bilgi yetersizliği ve arkadaş eksikliğinden kaynaklı engeller bağlamında önem düzeyleri açısından önemli farklılıklar saptanmıştır. Bu farkın düzenli olarak spor yapan öğretmenlerin rekreasyonel aktivitelere katılımının düzeylerinin, hiç spor yapmayan ve ara sıra ve düzenli olarak spor yapan öğretmenlerin önem düzeylerinden daha düşük olmasından kaynaklandığı sonucuna ulaşılmıştır.

5.3. Öneriler

Yapılan çalışmalar sonucunda aşağıdaki öneriler sunulmuştur:

- Rekreasyon alanlarının artırılması,
- Tesisleri özelliklerinin iyileştirilmesi,
- Kadınların rekreasyonel faaliyetlere katılımlarını artırmaya yönelik çalışmaların yapılması ve aile bireylerinin kız çocuklarını, okullarda sportif ve sosyal faaliyetlere teşvik edilmesi

- Yapılacak faaliyetlerin öğretmenlerin boş zamanlarına uygun olarak düzenlenmesi,
- Öğretmenleri rekreasyonel faaliyetlere teşvik edici çalışmaların yapılması,
- Öğretmenleri sportif faaliyetlerden uzak tutan psikolojik etmenlerin araştırılması,
- Bilgi eksikliğini gidermek için müfredatlara öğretmenlere gerekli seminerlerin verilmesi,

Araştırmaya yönelik öneriler:

- Örneklemi daha büyük sayıda olan araştırmalar yapılmalıdır.
- Aynı ölçeklerle farklı branşlarda ve farklı evrenlerle çalışmalar yapılmalı ve bulgular karşılaştırılmalıdır. Çünkü ne kadar çok kıyas ve karşılaştırma yapılırsa o kadar çok sorun tespit edilir ve bu sorunlara daha çok öneri yapılır.

KAYNAKÇA

- Ağduman, F. (2014). *Üniversite öğrencilerinin boş zaman motivasyon ve tatminlerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Akcan, Z.B. (2010). *Çalışan ve çalışmayan kadınların rekreatif etkinliklerden sportif faaliyetlere katılım düzeylerinin araştırılması (Muğla ili örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi/Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kütahya.
- Akyüz, H. (2015). *Üniversite öğrencilerinin boş zaman faaliyetlerine yönelik tutumlarının incelenmesi: Bartın üniversitesi örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bartın Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bartın.
- Alay, S. (2000). Relationship Between Time Management and Academic Achievent Of
- Alexandris, K., Carroll, B. (1997). Demographic differences in the perception of constraints on recreational sport participation: Results from a study in Greece. *Leisure Studies*, 16(2), 107-125.
- Altergott, K., McCreedy, C. C. (1993). Gender and family status across the life course: constraints on five types of leisure. *Loisir et Société/Society and Leisure*, 16(1), 151-179.
- Archer, J., McDonald, M. (1990). Gender roles and sports in adolescent girls. *Leisure Studies*, 9(3), 225-240.
- Ardahan, F. (2013). The relation between neighboring, tolerance of diversity and life satisfaction, the importance of recreative activities for establishing and strengthening these relations Komşuluk, farklılığa hoşgörü ve yaşam doyumu arasındaki ilişki, ilişkinin güçlendirilmesinde rekreatif etkinliklerin önemi. *Journal of Human Sciences*, 10(1), 1078-1090.
- Aydoğan, Y., Aral, N. (2007). Ankara üniversitesi ev ekonomisi yüksekokulu öğrencilerinin boş zamanlarını değerlendirme durumlarının incelenmesi. *Millî Eğitim*, 35(173), 125-136.
- Balcı, A. (1990). Zaman yönetimi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 23(1).
- Balcı, V. (2003). Ankara'daki üniversite öğrencilerinin boş zaman etkinliklerine katılımlarının araştırılması. *Millî EğitimDergisi*, 158, 161-173.
- Baykul, Y., Güzeller, C. O. (2014). *Sosyal bilimler için istatistik: SPSS uygulamalı (2. Baskı)*. Ankara: Pegem
- Burton, N, Turrell, G and Oldenburg, B (2003). Participation in Recreational Physical Activity: Why do Socioeconomic Groups Differ?. *Health Education, Behavior*, 30(2), 225-244.

- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E.K., Akgün, Ö.E, Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem
- Can, A. (2014). *SPSS ile bilimsel araştırma sürecinde nicel veri analizi* (2. Baskı). Ankara: Pegem.
- Crawford, D. W., Jackson, E. L., and Godbey, G. (1991). A hierarchical model of leisure constraints. *Leisure Sciences*, 13(4), 309-320.
- Culp, R. H. (1998). Adolescent girls and outdoor recreation: A case study examining constraints and effective programming. *Journal of Leisure Research*, 30(3), 356.
- Çolakoğlu, T. (2005). Üniversite öğretim elemanlarının boş zaman değerlendirme alışkanlıkları üzerine bir araştırma. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(1), 247-258.
- Demirtaş, H., Özer, N. (2007). Öğretmen adaylarının zaman yönetimi becerileri ile akademik başarısı arasındaki ilişkisi. *Eğitimde Politika Analizleri ve Stratejik Araştırmalar Dergisi*, 2(1), 34-47.
- Erdem, R. (1999). Yöneticiler için zaman yönetimi. *Modern Hastane Yönetimi Dergisi*, 3(7), 26-31.
- Erdem, R. ve Kaya, S. (1998). Zaman yönetimi. *Çağdaş Yerel Yönetimler*, 7(2).
- Eren, E. (1993). *Yönetim ve organizasyon*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayını.
- Ergül, K. (2008). *Üniversite gençliğinin sportif rekreasyon etkinliklerine yönelik ilgileri ve katılma düzeylerinin belirlenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Celal Bayar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Manisa.
- Erkuş, A. (2013). *Davranış bilimleri için bilimsel araştırma süreci*. Ankara: Seçkin.
- Fişek, K. (1998). *Devlet politikası ve toplumsal yapıyla ilişkileri açısından dünyada ve Türkiye de spor yönetimi* (2. Bası), Ankara: Bağırhan Hasan.
- Gökmen H., Açıkalin A., ve Koyuncu N. (1985). *Yükseköğrenim öğrencilerinin serbest zaman etkinlikleri kendilerini gerçekleştirme düzeyleri*. Ankara: M.E.G.S.B. Yayınları.
- Gökmen, H., Açıkalin, A. , Saydar, Z. (1985). *Yükseköğrenim öğrencilerinin serbest zaman etkinlikleri kendilerini gerçekleştirme düzeyleri*. Ankara: M.E. G.S. B. Yayını, s.14.
- Gözaydın, G., Bayazıt, B., Cantürk, M. (2006). *13-14 Yaş Okul çağı ergenlik döneminde uygulanan dans, yüzme ve tenis etkinliklerinin çocuğun sosyal gelişimine etkisi*. Uluslararası spor bilimleri kongresi Muğla, P-020.
- Gülbahçe, Ö. (1996). *Boş zamanları değerlendirme alışkanlıkları*. Yüksek Lisans Tezi, Erzurum Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.

- Güler, B.Ü. (2017) *Beden eğitimi ve spor yüksekokullarında öğrenim gören öğrencilerin boş zaman engellerinin boş zaman motivasyonlarına etkisi araştırılması*. Yüksek Lisans Tezi, Bartın Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü, Bartın
- Güngörmüş, A.H. (2007). *Özel sağlık-spor merkezlerinden hizmet alan bireyleri rekreasyonel egzersize güdüleyen faktörler*. Doktora Tezi, Ankara Gazi Üniversitesi/Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Güngörmüş, H. A., Yetim, A. A. ve Çalık, C. (2006). Ankara'daki beden eğitimi ve spor öğrenimi veren yüksek öğretim kurumlarında görev yapan öğretim elemanlarının boş zamanlarını değerlendirme biçimlerinin araştırılması. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 14(2), 653-666.
- Gürbüz, B., Öncü, E. & Emir, E. (2012). *Leisure constraints questionnaire: Testing the construct validity*. 12th International Sports Sciences Congress, 339-343, 12-14 December, Denizli, Turkey,
- Hacıoğlu, N., Gökdeniz, A. ve Dinç, Y. (2003). *Boş zaman ve rekreasyon yönetimi (Örnek animasyon uygulamaları)*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Henderson, K. A. (1995). Women's leisure: More truth than facts?. *World Leisure & Recreation*, 37(1), 9-13
- Henderson, K. A., Bialeschki, M. D., Shaw, S. M., & Freysinger, V. J. (1996). Both gains and gaps: Feminist perspectives on women's leisure. Both gains and gaps: feminist perspectives on women's leisure. Prime Book Box for Kids.
- Jackson, E.L. (1993), "Recognising Patterns of Leisure Constraints: Results From Alternative Analyses", *Journal of Leisure Research*, 25, 124-149.
- Kaba, İ. C. (2009). *Türkiye'deki Üniversitelerde kampüs rekreasyonunun mevcut durumu ve kampüs rekreasyon modellemesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul
- Kandaz Gelen, N. ve Hergüner, G. (2007). Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin serbest zamanlarını değerlendirme biçimlerinin incelenmesi (Sakarya ili örneği). *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 4(1), 1-7.
- Kane, M. J. (1990). Female involvement in physical recreation—Gender role as a constraint. *Journal of Physical Education, Recreation & Dance*, 61(1), 52-56.
- Karaküçük, S, Gürbüz B. (2007). *Rekreasyon ve kent(li)leşme*. Ankara: Gazi Kitabevi;
- Karaküçük, S. (1997). *Rekreasyon boş zamanları değerlendirme kavram kapsam ve bir araştırma*. Ankara: Seren Ofset.
- Karaküçük, S. (1999). *Rekreasyon boş zamanları değerlendirme* (3. Basım). Ankara: Bağırhan Yayınevi 6–128.
- Karaküçük, S. (2005). *Rekreasyon – boş zaman değerlendirme* (5.Basım). Ankara: Gazi.

- Karaküçük, S. (2005). *Rekreasyon: Boş Zamanları Değerlendirme*, Ankara: Gazi Kitabevi, (5. Baskı), s. 77.
- Karaküçük, S. (2005). *Rekreasyon-boş zaman değerlendirme* (5.Basım). Ankara, Gazi Kitabevi, 3-59-89.
- Karaküçük, S. (2008). *Rekreasyon boş zamanları değerlendirme* (6. Baskı). Ankara: Gazi Kitabevi;
- Karaküçük, S. (2001). *Rekreasyon boş zamanları değerlendirme*, (Dördüncü Baskı). Ankara: Gazi Kitabevi,56-57.
- Karaküçük, S. ve Gürbüz, B. (2007). *Rekreasyon ve kent(li)leşme*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Karasar, N. (2007). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel
- Kaya, A. M. (2011). *Üniversite Öğrencilerinin Rekreatif Faaliyetlere Yönelik Tutumları Ve Boş Zaman Motivasyonlarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sivas
- Kaya, A. M. (2011). *Üniversite öğrencilerinin rekreatif faaliyetlere yönelik tutumları ve boş zaman motivasyonlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sivas
- Kesim Ü. Yerel Yönetimlerde Rekreasyon Program ve Hizmetleri. Sağlıklı Kentler Birliği Eğitim Toplantıları, Fiziksel Aktivite, Sağlıklı Yaşam ve Yerel Yönetimler Sempozyumu, 2006, Tepebaşı, Eskişehir.
- Kılbaş, Ş. (2004), *Rekreasyon, boş zamanı değerlendirme* (3.Baskı), Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kıral, E. (2007). *İlköğretim okul yöneticileri için tanımlanmış görevleri için zaman kullanma biçimleri: Amasya ili örneği*. Yüksek Lisans. Kırıkkale Üniversitesi, Kırıkkale
- Köklü, N., Büyüköztürk, Ş. ve Bökeoğlu, Ç. Ö. (2007). *Sosyal bilimler için istatistik*. Ankara: Pegem
- Köktaş, K. Ş. (2010). *Rekreasyon boş zaman değerlendirme*. (Geliştirilmiş 3. Baskı) Ankara: Nobel.
- Kyle, GT, Mowen, AJ. (2003). *An examination of the relationship between leisure constraints, involvement and commitment*. Proceedings of the 2003 Northeastern Recreation Research Symposium.
- Mansuroğlu, S. (2002). Akdeniz Üniversitesi öğrencilerinin serbest zaman özellikleri ve dış mekân rekreasyon eğilimlerinin belirlenmesi. *Akdeniz Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, 15(2), 53-62.

- Moccia, F.D. (2000). Plannig Time: An Emergent European Practice. *European Plannig Studies*, 8(3), 367-376.
- Moccia, F. D. (2000). Planning time: an emergent European practice. *European Planning Studies*, 8(3), 367-375.
- Morgan, G. A., Leech, N. L., Gloeckner, G. W., & Barrett, K. C. (2004). *SPSS for introductory statistics: Use and interpretation*. Psychology Press.
- Mutlu, İ. (2008). *Egzersiz yapan kişilerin boş zamanlarına yönelik tutumları üzerine bir araştırma (Kayseri ili örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Niğde Niğde Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.
- Nelson, M. B. (1994). *The stronger women get, the more men love football: Sexism and the American culture of sports*. Quill
- Öpözlü A.K. (2006). *Çağımızda değişen sağlık bilincinin sportif rekreasyona katılım düzeyine etkisinin araştırılması (Kütahya örneği)*.Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: Kütahya.
- Özdağ S, 1996. Yerel yönetimlerde (belediyelerde) rekreatif etkinliklerin yeri ve önemi, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Özdamar, K. (1999). *Paket programlar ile istatistiksel veri analizi*. Eskişehir: Kaan
- Özdemir, S., Karaküçük, S., Gümüş, M. ve Kıran, S. (2006). *Türkiye taş kömürü kurumu genel müdürlüğü'nde çalışan yeraltı işçilerinin boş zamanlarını değerlendirme alışkanlıklarının belirlenmesi*. 9. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi Bildiri Kitabı, Muğla, 3-5 Kasım, 10.
- Özer, B., Gelen, İ. ve Öcal, S. (2009). *İlköğretim ikinci kademe öğrencilerin boş zaman değerlendirme alışkanlıklarının günlük problem çözme becerilerine etkisinin incelenmesi*. Mustafa Kemal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 6(12), 235-257.
- Özgen, C. (2002). *Etkili zaman yönetimi*. Ankara: Bilkent Üniversitesi Yayınları.
- Özışık, Y, (1988). *Kara harp okulu öğretim elemanlarının rekreasyon sorunları üzerine bir araştırma*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Özkaptan, E. (2007). *Okullardaki sosyal kulüp etkinliklerinin rekreasyonel açıdan değerlendirilmesi (Adapazarı Orta öğretim kurumları örneği)*, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Özmaden M. (1997). *Yükseköğrenim kredi ve yurtlar kurumunda ikamet eden öğrencilerin boş zaman faaliyetlerini değerlendirme sorunları üzerine bir araştırma Çanakkale ili örneği*. Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi. Ankara.

- Pulur, A (2003). *Üniversitede görev yapan öğretim elemanları ve idari personellerin boş zamanlarını sporla değerlendirme eğilimlerinin araştırılması (Kırıkkale örneği)*. Beden Eğitimi ve Sporda Sosyal Alanlar Kongresi, Ankara.
- Pulur, A. (2003). *Üniversitede görev yapan öğretim elemanları ve idari personellerin boş zamanlarını sporla değerlendirme eğilimlerinin araştırılması (Kırıkkale Örneği)*. Beden Eğitimi ve Sporda Sosyal Alanlar Kongresi, Ankara, 10-11 Ekim 2003.
- Püsküllüoğlu, A. (2005). *Türk dil kurumu, türkçe sözlük* (10. Baskı). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Sabancı G. (2016). *Öğretim elemanlarının rekreasyonel faaliyetlere katılımlarını engelleyen faktörlerin belirlenmesi*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi/Sağlık Bilimleri Enstitüsü.Konya
- Saçcan M. (1986). *Rekreasyon ve turizm*. İzmir: Cumhuriyet Baskı evi; S.5.
- Saçcan, M. (1986). *Recreation and tourism (rekreasyon ve turizm)*. İzmir: Cumhuriyet
- Shinn, G. (2004). *Motivasyonun mucizesi*. 8. Baskı. Çeviren: Kaplan U.İstanbul: Sistem Yayıncılık
- Soykan, E. (2004). *Kütahya ilinde rekreatif amaçlı trekking (doğayürüyüşü)alanlarının belirlenmesi ve spor turizminin geliştirilmesi açısından değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar, Kütahya.
- Suiçmez H. (2000). *Türkiye ve ingiltere'deki sportif rekreasyon yöneticilerinin karakteristik özellikleri*. Doktora Tezi,Karadeniz Teknik Ün. SBE, s.74.
- Şahin, C.K., Akten, S. ve Erol, U.E. (2009). Eğirdir meslek yüksekokulu öğrencilerinin rekreasyon faaliyetlerine katılımlarının belirlenmesi üzerine bir çalışma. *Artvin Çoruh Üniversitesi, Orman Fakültesi Dergisi*, 10(1), 62-71.
- Tekin A.,Tekin G., Amman M.T. (2006). *Serbest zamanlarda yapılan fiziksel egzersizin üniversite öğrencilerinin depresyon ve atılganlık düzeylerine etkisi*. 9. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi Bildiri Kitapçığı, 19-23, Muğla.
- Tekin, A. (2003). *Bir rekreasyonel etkinlik olan doğa yürüyüşününün tekstil işgörenlerinin uyum düzeylerine etkisi*. Doktora Tezi, İstanbul Marmara Üniversitesi/Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Tekin, A., Tekin,G., Amman, M.T. (2006). *Serbest zamanlarda yapılan fiziksel egzersizin üniversite öğrencilerinin depresyon ve atılganlık düzeylerine etkisi*. Uluslararası spor bilimleri kongresi Muğla, P-009.
- Tezcan, M. (1993). *Boş zamanlar sosyolojisi*. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Tezcan, M. (1982). *Sosyolojik açıdan boş zamanların değerlendirilmesi*. Ankara: A.Ü. Yayını.

Thema Laraousse, (1994). Milliyet Gazetecilik A.Ş. Yayınları, İstanbul.

Tolukan, E. (2010). *Özel yetenekle ilgili bölümlerde okuyan üniversite öğrencilerinin rekreasyonel aktivitelere katılımlarına engel olabilecek unsurların belirlenmesi*. Niğde Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Niğde.

Türk Dil Kurumu (2011). *Türkçe sözlük* (11.Baskı).Ankara: TDK Yayınları, 2641

Wirth, L. (2002). *Bir yaşam biçimi olarak kentleşme*, (Duru ve Alkan, Çev.). Ankara: İmge

Yetim, A. (2000). *Sosyoloji ve spor*. Ankara:Topkar Matbaacılık.

Yüksel, H.B. (2002). *Sporun kitlelere yaygınlaştırılmasında kitle iletişim araçlarının yeri ve önemi*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara

EKLER

Ek-1. Kişisel Bilgi Formu

1. Yaşınız

1) 22–28

2) 29–35

3) 36–42

4) 43–49

5) 50 ve üzeri

2.Cinsiyet

1) Kadın

2) Erkek

3.Branşınız

1) Beden Eğitimi

2) Müzik

3) Görsel Sanatlar

4. Hane halkı gelir durumunuzun hangi seviyede olduğunu düşünüyorsunuz?

Çok Kötü

Kötü

Normal

İyi

Çok İyi

5. Medeni durumunuz? Evli Bekar

6. Spor yapıyor musunuz?

Evet, düzenli olarak spor yapıyorum.

Hayır, hiç spor yapmıyorum.

Ara sıra ve düzensiz olarak spor yapıyorum.

Arka Sayfayı Çeviriniz

Sevgili Öğretmenler;

Aşağıda rekreasyonel aktivitelere katılımızı engelleyebileceği düşünülen bazı ifadelere yer verilmiştir. Bu ifadelerin sizin rekreasyonel etkinliklere katılmanızı engellemedeki önem derecesini liste üzerinde ayrılan alana işaretleyiniz. Her birey, diğer bireylerden farklı olduğundan bu ankette doğru veya yanlış cevap yoktur. Cevaplarınız gizli tutulacak ve sadece bu araştırma kapsamında kullanılacaktır. Göstereceğiniz ilgi ve özene şimdiden teşekkür ederiz.

Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu

Yüksek Lisans Öğrencisi

Oğuzhan ÖZSOY

BOŞ ZAMAN ENGELLERİ ÖLÇEĞİ		Kesinlikle Önemli	Önemli	Önemli	Çok Önemli
Her bir ifadeyi dikkatli bir şekilde okuduktan sonra, bu ifadelerin sizin rekreasyonel etkinliklere katılmanızı engellemedeki önem derecesini liste üzerinde ayrılan alana işaretleyiniz. Lütfen her ifadeyi bir kez işaretleyiniz ve cevaplanmamış hiçbir ifade bırakmayınız.					
1	Aktivitelerin yorgunluk hissi vermesi	1	2	3	4
2	Kendini yorgun hissetmek	1	2	3	4
3	Sakatlanmaktan korkmak	1	2	3	4
4	Nerden öğreneceğini bilmemek	1	2	3	4
5	Nerede katılacağını bilmemek	1	2	3	4
6	Öğretecek kimsenin olmaması	1	2	3	4
7	Tesis donanımının yetersiz olması	1	2	3	4
8	Tesislerin yetersiz olması	1	2	3	4
9	Tesislerin kalabalık olması	1	2	3	4
10	Arkadaşlarının zamanının olmaması	1	2	3	4
11	Beraber katılacak kimsenin olmaması	1	2	3	4
12	Arkadaşlarının bu tür etkinliklere katılmaktan hoşlanmaması	1	2	3	4
13	Aile için zaman ayırmak zorunda olmak	1	2	3	4
14	Sosyal etkinlikler için zaman ayırmak zorunda olmak	1	2	3	4
15	Program zamanlarının uygun olmaması	1	2	3	4
16	Geçmişte bu tür etkinlikleri sevmemek	1	2	3	4
17	İlgili olmamak	1	2	3	4
18	Rutin programı bozmak istememek	1	2	3	4

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Oğuzhan ÖZSOY
Doğum Yeri ve Tarihi : Çankaya / 21/04/1990

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi : Ahi Evran BESYO
Yüksek Lisans Öğrenimi : Bartın Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Bildiği Yabancı Diller : İngilizce
Bilimsel :
Faaliyet/Yayın lar Aldığı Ödüller :

İş Deneyimi

Stajlar :
Projeler ve Kurs Belgeleri :
Çalıştığı Kurumlar :

İletişim

E-Posta Adresi : oguzhan040@hotmail.com